

İstinaf Yargılaması Sonucu Verilen Kararların Kanun Yolu Denetimi^(*)

Reviewing the Judgments of the Court of Regional Court of Appeals on Facts and Law

Arş. Gör. Ezgi ÇIRAK^(**)

Öz

İstinaf kanun yolunun yürürlüğe girmesiyle birlikte ceza muhakemesi sistemimiz üç dereceli bir muhakeme sistemine dönüşmüştür. İstinaf kanun yolunda ilk derece mahkemesinin kesin nitelikte olmayan son kararlarına karşı hukuki incelemenin yanında, maddi inceleme de yapılarak bir öğrenme muhakemesi yürütülmektedir. İstinaf merci yalnızca ret ve onama kararı veren bir kanun yolu merci olmayıp, ilk derece mahkemesinin kararını değiştirebilmektedir. Bu bakımdan istinaf kararlarının kanun yolu denetimi önem arz etmektedir.

Bu çalışmada, istinaf yargılaması sonucunda bölge adliye mahkemesinin verdiği kararların kanun yolu denetiminin ne şekilde yapıldığı, hangi kararlara karşı hangi kanun yoluna başvurulabileceği ortaya konmaya çalışılacaktır. Bu hususa ilişkin Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yer alan düzenlemeler sistematik bir şekilde ele alınmadığı için bu çalışmada kanun yolları açısından kabul edilen olağan ve olağanüstü kanun yolları ayrımı esas alınarak inceleme yapılacaktır. Bu bakımdan olağan kanun yolları arasında olan itiraz ve temyiz ile olağanüstü kanun yolları arasında yer alan bölge adliye mahkemesi cumhuriyet başsavcılığının itirazı, kanun yararına bozma ve yargılamanın yenilenmesine ilişkin hususlar bölge adliye mahkemesi kararlarıyla sınırlı olacak şekilde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler

Kanun Yolları, İstinaf, Temyiz, İtiraz, Yargılamanın Yenilenmesi, Kanun Yararına Bozma.

Abstract

The Turkish criminal procedure system has developed a three level system after the Regional Courts of Appeals came into force. At the appellate process, final and indefinite judgments of trial courts may be examined on factual and legal grounds. The Regional Courts of Appeals may not only overrule or uphold a trial court judgment but also may alter it. In this regard, the review of Regional Courts of Appeals judgments is of paramount importance.

This study examines judicial review procedures for the Regional Courts of Appeals judgments, the types of judgments that can be appealed against, and how appeals can be made. Since relevant legislations in the Turkish Criminal Procedure Code are nonsystematic, this study is based on the distinction between the ordinary and extraordinary appeal procedures.

Keywords

Appeal, Regional Courts of Appeals, Objection, Retrial, Reversal for the Sake of Law.

(*) [Makale gönderim tarihi:](#) 04.01.2020, [Makale kabul tarihi:](#) 26.02.2020.

(**) İzmir Ekonomi Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı,
[E-posta:](mailto:ezgiicirak@gmail.com) ezgiicirak@gmail.com,
[Orcid Id:](https://orcid.org/0000-0003-0342-7504) https://orcid.org/0000-0003-0342-7504.

GİRİŞ

Muhakeme sırasında davaya bakan mahkemenin maddi olaylara ilişkin olarak ya da hukuki bir değerlendirmeye ilişkin hata yapması olasıdır. Bu hataların düzeltilmesi, maddi gerçeğe en uygun kararın verilebilmesi, somut olayda yargılanan kişi açısından en adaletli sonuca ulaşılabilmesi için hukuki denetim yolunun öngörölmüş olması gereklidir. Bu amaçla ceza muhakemesinde kanun yolları düzenlenmiştir. Nitekim ceza muhakemesinde kanun yollarına başvuru hususu Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nde¹ ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Ek 7 Numaralı Protokolü'nde² açıkça düzenlenmiştir.

Kanun yolları başvuruya konu olan kararın kesinleşmiş olup olmaması açısından ikiye ayrılmaktadır. Kesinleşmemiş karara karşı başvurulabilen kanun yolları olağan kanun yolları olarak adlandırılan itiraz, istinaf ve temyizdir. Kesinleşmiş kararlara karşı başvurulabilen olağanüstü kanun yolları ise Cumhuriyet Başsavcısının itirazı, kanun yararına bozma, yargılamanın yenilenmesidir³.

Olağan kanun yollarından biri olan istinafa başvurulabilecek kararlar, ilk derece mahkemesinin hüküm niteliğindeki kararlarıdır.⁴ Ayrıca hükümden önce verilen ve hükme esas teşkil eden bazı ara kararlar da hükümle birlikte istinafa konu olabilmektedir.⁵ Ancak ilk derece mahkemesinin her türlü kararına karşı istinafa gitmek mümkün değildir. Kanun koyucu yargılamanın hızlandırılması ve usul ekonomisi ilkeleri açısından bazı hafif nitelikteki kararlara karşı kanun yoluna başvuruyu sınırlamıştır. İstinafa başvurulamayacak ilk derece mahkemesi kararlarını da CMK'nın 272. maddesinde tahdidi olarak saymıştır.

¹ Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin 14/5. maddesine göre "Bir suçtan ötürü mahkûm olan bir kimse, mahkûmiyetinin ve aldığı cezanın daha yüksek bir yargı yeri tarafından hukuka göre incelenmesini isteme hakkına sahiptir."

² Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Ek 7 Numaralı Protokolü'nün 2/1. maddesine göre "Bir mahkeme tarafından cezai bir suçtan mahkûm edilen her kişi, mahkûmiyet ya da ceza hükmünü daha yüksek bir mahkemeye yeniden inceletme hakkını haiz olacaktır. Bu hakkın kullanılması, kullanılabilme gerekçeleri de dâhil olmak üzere, yasayla düzenlenir."

³ Veli Özer **Özbek**, Koray **Doğan**, Pınar **Bacaksız**, İlker **Tepe**, Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2018, s.740; Nur **Centel**, Hamide **Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2016; s.793; Hakan **Karakehya**, Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, Savaş Yayıncılık 2016 s.611; Yener **Ünver**, Hakan **Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, Adalet Yayınevi, 2016, s.790; Feridun **Yenisey**, Ayşe **Nuhoğlu**, Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019, s.817.

⁴ **Özbek**, **Doğan**, **Bacaksız**, **Tepe**, s.727; **Centel**, **Zafer**, s.809; **Karakehya**, s.611; **Ünver**, **Hakeri**, s.790; **Yenisey**, **Nuhoğlu**, s.817.

⁵ **Özbek**, **Doğan**, **Bacaksız**, **Tepe**, s.748; **Centel**, **Zafer**, s.814; **Yenisey**, **Nuhoğlu**, s.849.

İstinaf başvurusu üzerine, bölge adliye mahkemesi bir ön inceleme yapacaktır. CMK'nın 279. maddesinde sayılan hususların⁶ sağlanması halinde inceleme ve kovuşturma aşamasına geçilecektir. Aksi halde istinaf başvurusunun reddine karar verilecektir. Esastan incelemeye geçtikten sonra ise esas hakkında ve dosya üzerinden verebilecek kararlar esastan ret, düzeltilerek esastan ret, hukuka kesin aykırılık sebebiyle bozma ve diğer hukuka aykırılıklar sebebiyle bozma kararı şeklindedir. Bu kararların yanında istinaf incelemesi sonunda CMK'nın 289. maddesinde yer alan⁷ hukuka aykırılık hallerinden birinin bulunması halinde kural olarak bozma kararı veren bölge adliye mahkemesi, dosyayı kendisinin belirleyeceği bir ilk derece mahkemesine gönderebilecektir. Bu kuralın istisnası CMK'nın 289. maddesinin 1. fıkrasının g ve h bentlerinde belirtildiği üzere, dosyanın bölge adliye mahkemesinde görülmesidir. Diğer hukuka aykırılık hallerinde ise yine davayı bizzat bölge adliye mahkemesinin görmesi gereklidir.

İstinaf yargılamasında hem maddi inceleme hem hukukilik denetimi yapılmaktadır. Bu yönüyle istinaf mercii aynı zamanda bir öğrenme muhakemesi de yürütmektedir. Bu bakımından istinaf sonucu verilen kararların kanun yolu denetiminin ne şekilde olacağı da önem arz etmektedir. Zira istinaf sonucunda yalnızca ret-onama kararı verilmemekte; ilk derece mahkemesinin kararı değiştirilmekte veya ceza miktarı artırılmaktadır. Bu bakımdan istinaf sonucu verilen bazı hükümlerin denetiminin yapılabilmesi önem arz etmektedir.

Ceza muhakemesi sistemimiz istinaf kanun yolunun da yürürlüğe girmesiyle üç dereceli bir muhakeme sistemine kavuşmuştur. Bu sistemde bazı istinaf

⁶ CMK'nın 279. maddesine göre, ön inceleme esnasında, bölge adliye mahkemesinin yetkili olup olmadığı, başvurunun süresi içinde yapılıp yapılmadığı, incelenmesi istenen kararın bölge adliye mahkemesinde incelenebilecek kararlardan olup olmadığı ve başvuranın buna hakkı bulunup bulunmadığına ilişkin inceleme yapıldıktan sonra inceleme ve kovuşturma aşamasında geçilir.

⁷ CMK'nın 289. maddesinde göre kesin hukuka aykırılık halleri şu şekildedir:

a) Mahkemenin kanuna uygun olarak teşekkül etmemiş olması.

b) Hâkimlik görevini yapmaktan kanun gereğince yasaklanmış hâkimin hükme katılması.

c) Geçerli şüphe nedeniyle hakkında ret istemi öne sürülmüş olup da bu istem kabul olunduğu hâlde hâkimin hükme katılması veya bu istemin kanuna aykırı olarak reddedilip hâkimin hükme katılması.

d) Mahkemenin kanuna aykırı olarak davaya bakmaya kendini görevli veya yetkili görmesi.

e) Cumhuriyet savcısı veya duruşmada kanunen mutlaka hazır bulunması gereken diğer kişilerin yokluğunda duruşma yapılması.

f) Duruşmalı olarak verilen hükümde açıklık kuralının ihlâl edilmesi.

g) Hükümün 230'uncu madde gereğince gerekçeyi içermemesi.

h) Hüküm için önemli olan hususlarda mahkeme kararı ile savunma hakkının sınırlandırılmış olması.

i) Hükümün hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen delile dayanması."

kararlarına karşı temyiz yoluna başvurmak da mümkündür. Ancak istinaf yargılaması sonucu verilen bazı kararlara karşı temyiz yoluna başvuru mümkün değildir. Bu durum hak arama hürriyetinin ve adil yargılanma hakkının ihlali gibi sebeplerle Anayasa'ya aykırı görülmüş ve iptal edilerek yeniden düzenlenmiştir. Benzer şekilde uygulamada görülen eksiklikler üzerine kesin hüküm niteliğindeki bazı istinaf kararlarına karşı olağanüstü bir kanun yolu olarak bölge adliye mahkemesi cumhuriyet başsavcısının itirazına ilişkin yeni bir düzenleme getirilmiştir.

Bu çalışmamızda istinaf yargılaması sonucunda bölge adliye mahkemesinin verdiği kararların kanun yolu denetiminin ne şekilde yapıldığı, hangi kararlara karşı, hangi kanun yoluna başvurulabileceği ortaya konmaya çalışılacaktır. Bölge adliye mahkemesinin kararlarına karşı başvurulabilecek kanun yollarının bir kısmı hakkında açık düzenleme bulunmamaktadır. Mevcut düzenlemeler ise Ceza Muhakemesi Kanunu'nda (CMK) sistematik biçimde ele alınmadığı için bu çalışmada bölge adliye mahkemesinin kararlarına karşı başvurulabilecek tüm kanun yolları açısından sistematik bir inceleme yapılacaktır. Bu amaçla çalışmamız kanun yolları açısından kabul edilen ikili ayırım ile paralel şekilde, olağan ve olağanüstü kanun yolları olmak üzere ikiye ayrılmıştır. İlk bölüm bölge adliye mahkemesinin kararlarına karşı başvurulabilen olağan kanun yollarına ayrılmıştır. Bu bölümde itiraz ve temyiz kanun yollarına başvurulabilen ve başvurulamayan kararlar ayrı ayrı incelenmiştir. İkinci bölümde ise olağanüstü kanun yolları olan bölge adliye mahkemesinin kararlarına karşı başvurulabilen bölge adliye mahkemesi başsavcısının itirazı, kanun yararına bozma ve yargılamamanın yenilenmesi incelenmiştir.

I. BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ KARARLARINA KARŞI BAŞVURULABİLECEK OLAĞAN KANUN YOLLARI

A. İtiraz Kanun Yolu

1. İtirazı Mümkün Olan Bölge Adliye Mahkemesi Kararları

İtiraz kural olarak hâkim kararları, kanunda açıkça belirtilen hallerde ise mahkemelerce son karardan önce verilen ara kararlara karşı ilgilinin başvurusu üzerine başka bir yargı merci tarafından hukuki ve maddi inceleme yapılmasını sağlayan olağan bir kanun yoludur⁸. İtiraz kanun yoluna kural olarak, hâkim

⁸ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, s.727; Centel, Zafer, s.791; Karakehya, s.611; Ünver, Hakeri, s.790; Yenisey, Nuhoglu, s.857; Mustafa Özen, Ceza Muhakemesi Hukukunda İtiraz Kanun Yolu, Ankara, Adalet Yayınevi, 2011, s.33; Mustafa Ruhan Erdem, Candide Şentürk, Ceza Muhakemesinde Kanun Yolları, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2018, s.70; Süleyman Emre Özde-

kararlarına karşı başvurulacağı açıkça düzenlenmiştir (CMK md.267/1). Hâkim kararının⁹ soruşturma-kovuşturma evresinde ya da istinaf aşamasında verilmesinin itiraz kanun yoluna başvuru açısından bir farkı bulunmamaktadır¹⁰. CMK'da açıkça itiraza başvurulabileceği belirtilen bir mahkeme kararının, istinaf mahkemesi tarafından verilebilmesi halinde de bu karara karşı itiraz kanun yoluna başvuru mümkündür.

Bölge adliye mahkemesi tarafından verilen tutuklama kararları açısından, tutukluluk halinin devamı kararına karşı itiraz yoluna başvurulup başvurulamayacağı sorusu önem arz etmektedir. Temyizden farklı olarak, ikinci derece yargılama olan istinaf kanun yolunda ilk derece mahkemesince verilebilecek bütün kararlar bölge adliye mahkemesi tarafından da verilebilecektir. Bu bakımdan istinaf yargılamasında koruma tedbirlerine hükmedebileceği düşünülmektedir¹¹. CMK md. 104/3'te yer alan düzenleme tutuklunun salıverilme istemine ilişkin olarak bölge adliye mahkemesinin değerlendirme yapabileceğini belirtmekte fakat bu kararlara karşı itirazın mümkün olup olmadığı hakkında açık düzenleme yapmamaktadır. Ancak kanaatimizce bölge adliye mahkemesi tarafından tutukluluk halinin devamına ya da tutuklunun salıverilmesine ilişkin karar verilebildiği için ilk derece mahkemesindeki tutukluğa itiraz prosedürünün geçerli olması gerekmektedir¹².

mir, Ceza Muhakemesinde İtiraz Kanun Yolu Ankara: Adalet Yayınevi, 2018; Devrim **Aydın**, "Ceza Muhakemesi Kanunu'nda İtiraz", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C. 19, S. 65, Temmuz 2006, ss.61-72, s.63; Gülsün Ayhan **Aygörmez Uğurlubay**, "Güncel Tartışmalar ve Gelişmeler Işığında Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda İtiraz", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, 2016, ss.3999-4043, s.4000.

⁹ Soruşturma evresinde sulh ceza hâkiminin kararları, naip hâkimin kararları, istinabe olunan hâkimin kararları, mahkeme başkanı sıfatıyla verilen karar hâkim kararıdır. Burada belirtmek gerekir ki mahkemenin tek hâkimden oluşuyor olması o kararı hâkim kararı yapmaz. Örneğin asliye ceza mahkemesinin heyet halinde değil de tek hâkimden oluşması bu mahkemenin kararlarının hâkim kararı olarak kabul edilmesini gerektirmez.

¹⁰ **Aygörmez Uğurlubay**, s.4028; Seydi **Kaymaz**, Ceza Muhakemesinde İstinaf, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017, s.255; **Erdem, Şentürk**, s.72.

¹¹ Bölge adliye mahkemesi ceza dairesi tarafından koruma tedbirlerine hükmedilip hükmedilemeyeceği tartışmalı bir husustur. Yenisey/Nuhoğlu'na göre, CMK md.104/3'te belirtilen husus dışında kişi özgürlüğüne müdahale oluşturan tedbirlere ilişkin açık bir düzenleme bulunmadığı için istinaf aşamasında tutuklunun salıverilmesi dışında koruma tedbirlerine ilişkin karar verilemeyeceği savunulmaktadır. (**Yenisey, Nuhoğlu**, s.879). Artuç/Elmas'a göre ise CMK md.279 gereğince yapılan ön inceleme aşamasında ve CMK md.280 gereğince yapılan esasın inceleme aşamasında, ilk derece mahkemesinde yapılan yargılama esnasında tutuklu yargılanmayan kişinin tutuklanması mümkün değildir. Ancak ilk derece mahkemesinin hükmü kaldırılarak yeni bir kararın verileceği durumlarda tutuklama kararı verilebilir. (Mustafa **Artuç**, Mehmet Tevfik **Elmas**, Ceza Muhakemesinde Duruşma Yönetimi ve İstinaf, Ankara, Adalet Yayınevi, 2017, s.563.). Erdem/Şentürk ise ilk derece mahkemesinin verebileceği bütün kararların bölge adliye mahkemesi tarafından da verilebileceğini savunmaktadır. (**Erdem, Şentürk**, s.168.)

¹² Nitekim uygulamada bölge adliye mahkemeleri de bu yönde karar vermektedir. "Sanık Ü. Y.'nun tutukluluk halinin devamı kararına yönelik 5271 sayılı CMK'nın 268/3-e maddesi uyarınca sanık ve sanık müdafisi yönünden, kararın tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içerisinde, dairemize vere-

Bölge adliye mahkemesinin dosya üzerinden yaptığı ön inceleme sonucunda, istinafa başvurunun süresi içinde yapılmadığı, incelenmesi istenen kararın bölge adliye mahkemesinde incelenebilecek kararlardan olmadığı, başvuranın buna hakkı bulunmadığı hususlarının anlaşılması üzerine verilecek kararlara karşı itiraz yolu açıktır (CMK md.279/1).

İstinaf mahkemesinin yetkisizlik hakkındaki kararlarının itiraza tabi olup olmadığı tartışmalıydı. CMK md.267 gereğince itiraz yolu açık olan mahkeme kararlarının açıkça belirtilmesi gerektiği ve CMK md.18/3 uyarınca yetkisizlik kararlarına karşı itiraz kanun yolunun açık olduğu, bu yüzden bölge adliye mahkemesinin yetkisizlik kararlarının da itiraza tabi olduğu düşünülmektedir.¹³ Nitekim 6545 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile bu kararlara karşı itiraz kanun yolunun açık olduğu düzenlenmiştir (CMK md.279/1).¹⁴ İstinaf mahkemesinin adli yargı içerisinde kalan görevsizlik kararları da itiraza tabidir.¹⁵

Bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı yapılan itirazlar, istinaf incelemesini yapan bölge adliye mahkemesi ceza dairesini, numara itibariyle izleyen ceza dairesi tarafından incelenecektir (CMK md.268/3-e).

Bu hususta belirtilmesi gereken bir husus da CMK md.276 ve md.279'daki düzenlemeler arasındaki farktır. İstinaf isteminin, hükmü veren mahkemece reddedilmesinin nedenleri (CMK md.276) ile bölge adliye mahkemesinin dosya üzerinden yaptığı ön inceleme sonucunda reddedilmesi (CMK md.279) birbirinden farklı düzenlemeler olmakla birlikte ret nedenleri benzer olduğu için karıştırılmaktadır. Öncelikle CMK md. 279'daki düzenlemedeki karar istinaf mahkemesi tarafından verilmektedir¹⁶ ve bu düzenlemeye göre istinaf isteminin reddi halinde başvurulacak yolun açıkça itiraz kanun yolu olduğu düzenlenmiştir. Ancak CMK md.276'daki düzenleme ilk derece mahkemesinin ret kararına karşı yapılan başvuruyu bölge adliye mahkemesinin incelemesi ve bu inceleme sonunda ret kararı vermesine ilişkindir. Bu ret talebine karşı bir başvuru yolu bulunmakla (CMK md.276/2) birlikte bu başvurunun itiraz kanun yolu olmadığı

ceği bir dilekçeyle veya tutanağa geçirilmek koşuluyla, mahkeme kâtibine ya da cezaevi katibine beyanda bulunmak üzere veyahut ilk derece ceza mahkemeleri veya başka yer bölge adliye mahkemesi ceza dairesi aracılığıyla dilekçe gönderilmek suretiyle görevli ve yetkili Antalya bölge adliye mahkemesi 11. ceza dairesi tarafından incelenmek ve itiraz yasa yolu açık olmak üzere..." Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 10. Ceza Dairesi E. 2017/1141 K. 2017/1390 T. 24.5.2017

¹³ Tanju Sarıgül, Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2016, s.94.

¹⁴ Veli Özer Özbek, "Olağan Kanun Yolu Olarak İstinaf (CMK M.272- 285): Yapısı, İşleyişi, Ortaya Çıkması Muhtemel Sorunlar", Ceza Hukuku Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 30, Nisan 2016, ss.7-28, s.18.

¹⁵ Kaymaz, s.255.

¹⁶ İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 8. Ceza Dairesi E. 2018/847 K. 2018/1079 T. 1.6.2018.

ğını belirtmek gerekir. Bu başvurunun niteliği tartışmalıdır. Zira başvuru itiraz kanun yolu olarak kabul edilirse, başvuruyu CMK md.268 uyarınca bir üst derecedeki ilk derece mahkemesinin incelemesi gerekecektir. Örneğin asliye ceza mahkemesinin kararına yapılan itiraz başvurusu yerinde görülürse, bu başvuruyu yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesi inceleyecektir. Ancak burada açıkça düzenlendiği üzere ilk derece mahkemesinin kararına karşı bölge adliye mahkemesine başvurulduğu için söz konusu başvuru itiraz kanun yolu değildir. Bu başvuru istinaf da değildir çünkü bu başvuru istinaf niteliğinde olsaydı bölge adliye mahkemesinin ret kararına karşı temyiz başvurusu yapılabilirdi. Ayrıca bu kararın infazı erteleme gücü bulunmadığı için istinaf olarak nitelenmek de doğru olmayacaktır.¹⁷ Alman ceza muhakemesi hukukunda bu başvurunun itiraz ya da istinaf kanun yolu olmadığı, istinaf talebinin reddine ilişkin kendine özgü bir hukuki çare olduğu kabul edilmektedir.¹⁸ Türk hukukunda da CMK'nın 279. maddesinde düzenlenen itirazın kendine özgü bir hukuki çare olduğu kabul edilmelidir.

2. İtirazı Mümkün Olmayan Bölge Adliye Mahkemesi Kararları

Kanunda açıkça gösterilen haller saklı kalmak üzere bölge adliye mahkemesinin ara kararlarına karşı itiraz kanun yoluna başvurulamaz. CMK'nın 272. maddesinin 2. fıkrası uyarınca bölge adliye mahkemesi tarafından verilen ve son karara esas teşkil eden ve başkaca bir kanun yolu öngörülmemiş olan ara kararlara karşı ancak son kararla birlikte temyiz yoluna başvurulabilir.¹⁹ Örneğin istinaf mahkemesinin esasa ilişkin yargılama yaptığı hallerde hâkimin reddi, tanık dinlenmesine ilişkin talebin reddi gibi kararlar hükme esas oluşturduğu için bu kararlar hükümle birlikte temyiz edilebilir. Hükme esas teşkil etmeyen kararlar ise ancak açıkça belirtilmişse itiraza tabi olacaktır.²⁰

B. Temyiz Kanun Yolu

Ceza muhakemesi hukuku sistemimizde ilk derece mahkemesinin kararlarına karşı doğrudan istinafa başvurulması kabul edilmiş, istinaf sonucunda bozma dışında kalan hükümlerin temyize açık olduğu düzenlenmiştir (CMK

¹⁷ Nurullah Kunter, Feridun Yenisey, Ayşe Nuhoğlu, Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, Beta Yayıncılık, 2010, s.1332; Kaymaz, s.90.

¹⁸ Yenisey, Nuhoğlu, s.878; Sarıgül, s.85; Bahri Öztürk, Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem, Özge Sırma, Yasemin F Saygılar Kırıt, Özdem Özyayın, Esra Alan Akcan, Efser Erden, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, Seçkin Yayıncılık 2015, s.701-702; Ali Rıza Çınar, Türk ve Alman Ceza Yargılama Hukukunda İstinaf, Ankara, Adalet Yayınevi, 2010, s.113; Kaymaz, s.89-90; Erdem, Şentürk, s.131.

¹⁹ Kaymaz, s.256; Erdem, Şentürk, s.72.

²⁰ Ünver, Hakeri, s.790; Aygörmez Uğurlubay, s.4029.

md.286). Hukuk sistemimizde ilk derece mahkemesinin kararlarına karşı doğrudan temyize gitmek mümkün değildir.²¹

Kural olarak bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin bozma dışında kalan hükümleri temyize açıktır. Ancak bazı hükümler açısından temyiz yolu kapalıdır ve bu istisnalar CMK md.286/2’de açıkça düzenlenmiştir. Bölge adliye mahkemeleri, istinaf incelemesinde hem maddi hem hukuki değerlendirme yaptıkları için farklı bölge adliye mahkemeleri kararları arasında yaşanabilecek farklılıkların önüne geçmek ve içtihat birliği sağlamak açısından bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı temyize başvurulabilmesi önemlidir.²²

1. Temyiz Kanun Yolunun Açık Olduğu Bölge Adliye Mahkemesi Kararları

Temyiz kanun yolunun açık olduğu bölge adliye mahkemesi ceza dairesi kararları, hüküm niteliğinde olan kararlardır. Bölge adliye mahkemesinin, ilk derece mahkemesinin kararını kaldırarak davayı yeniden inceleyerek verdiği kararlar ve istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin kararlar hüküm niteliğindedir.²³

a. İstinaf Başvurusunun Esastan Reddi Kararı

CMK md. 280’de istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilebilecek durumlar düzenlenmiştir. Bölge adliye mahkemesi dosyayı inceledikten sonra “ilk derece mahkemesinin kararında usule veya esasa ilişkin herhangi bir hukuka aykırılığın bulunmadığını, delillerde veya işlemlerde herhangi bir eksiklik olmadığını, ispat bakımından değerlendirmenin yerinde olduğunu saptadığında” istinaf başvurusunun esastan reddine karar verir (CMK md.280/1-a). Bölge adliye mahkemesi ceza dairesi bu durumda duruşma açmadan dosya üzerinden bir inceleme yaparak esastan ret kararı vermektedir.

Bölge adliye mahkemeleri 6545 sayılı Kanun ile gelen değişiklik ile bazı durumlarda duruşma açtıktan sonra esastan ret kararı verebilmektedir. Ancak hangi durumlarda duruşma açılacağına dair kesin ve belirli bir ölçüt ortaya konulmamıştır.²⁴ Bölge adliye mahkemesinin duruşma açılırsa esastan ret kararı

²¹ Alman CMK md.335’te ilk derece mahkemesinin istinaf yolu açık olan bazı kararlarına karşı istinafa başvurulmadan doğrudan temyiz yoluna başvurulma imkânı tanınmaktadır (Sprungrevision). İlk derece mahkemesinin kararında yalnızca hukuki değerlendirme açısından isabetsizlik olduğu, maddi olgulara ilişkin bir değerlendirme yapılmasının talep edilmediği durumlarda tercih edilen bu yol, istinafın yeniden yargılama yapma yükünü hafifletmesi açısından yerinde görülmemekte ve CMK’da bu yönde bir düzenlemenin gerekli olduğu ifade edilmektedir. **Erdem, Şentürk**, s.170-171; Karşı Görüş, Sarıgül, s.167-168

²² **Sarıgül**, s.164; **Erdem, Şentürk**, s.170.

²³ **Erdem, Şentürk**, s.171; Seydi **Kaymaz**, “Yargıtay Bozma Kararı Üzerine Yapılan Yargılama”, *Ceza Hukuku Dergisi*, C. 14, S. 40, Ağustos 2019, ss. 289-333, s.297.

²⁴ **Erdem, Şentürk**, s.142.

değil CMK md.223'te yer alan hükümlerden birini vermesi gerekmektedir.²⁵ Ancak bölge adliye mahkemesinde duruşma açılması üzerine ceza dairesi “*istinaf başvurusunu esastan reddeder veya ilk derece mahkemesi hükmünü kaldırarak yeniden hüküm kurar*”(CMK md.280/2) şeklindeki düzenleme ile ceza dairesine seçimlik bir hak tanıdığına ilişkin görüşler de vardır.²⁶

Esastan ret kararlarına karşı CMK md.286'da düzenlenen istisna durumlar hariç, kural olarak temyiz yolu açıktır. CMK md.286/2-a,c,f'de yer alan durumlarda temyiz yolu kapalıdır.²⁷ Bu istisna durumlar temyiz yoluna kapalı olan istinaf kararlarına ilişkin bölümde incelenecektir.

b. İstinaf Başvurusunun Düzeltilerek Esastan Reddi Kararı

CMK md.280/1'de istinaf başvurusunun düzeltilerek esastan reddine ilişkin üç bentte düzenleme bulunmaktadır. CMK md. 280/1-a'ya göre CMK md.303/1-a, c, d, e, f, g, h bentlerinde yer alan ihlallerin varlığı hâlinde hukuka aykırılığın düzeltilerek esastan reddine karar verilebilir. Bu kararın verilebilmesi için başkaca istinafa konu olabilecek nedenin bulunmaması gerekir.

CMK md. 280/1-b'ye göre Cumhuriyet savcısı istinaf yoluna başvurduğunda, bölge adliye mahkemesinin mahkûmiyete konu suç için kanunda yazılı cezanın en alt derecesinin uygulanmasını uygun görmesi hâlinde, hukuka aykırılığın düzeltilerek istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilecektir. Bu maddede ifade edilmek istenen TCK md.61'e göre somut cezanın belirlenmesi aşamasında cezanın alt sınırdan tayin edilmesi kanaatinde olan Cumhuriyet

²⁵ CMK md. 286/1-a ve b'de yer alan düzenlemeler esastan ret kararının bir hüküm olmasına dayanak olarak gösterilebilir. CMK md.280/2'deki değişiklik yapılırken CMK md.280/1-a'da herhangi bir değişiklik yapılmamış olmasından dolayı esastan ret kararının duruşmadan önce mi yoksa sonra mı verilebileceğinin belirsizlik oluşturduğu belirtilmektedir (Erdem, Şentürk, s.143).

²⁶ Kaymaz, s.241.

²⁷ Örneğin İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 8. Ceza dairesi bir kararında, aynı dosyada yağma suçunun sanığına ilişkin esastan ret kararına temyiz yolunun açık olduğu belirtilerek başvurulabilecek kanun yolu gösterilmiş; kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun sanığına ilişkin esastan ret kararının CMK md.286/2 uyarınca kesin olduğunu belirtmiştir. “Sanık A. K. hakkında alacağı tahsil amacıyla yağma suçu dolayısıyla kasten yaralama suçundan ve hürriyeti kısıtlama suçları ile suça sürüklenen çocuk hakkında nitelikli yağma suçundan kurulmuş mahkûmiyet hükümlerine yönelik istinaf talebinin esastan reddine dair her bir hüküm yönünden, kararın istinaf eden müdafilere tebliği tarihinden itibaren 15 gün içinde zabıt katibine tutanak düzenlettilmesi ya da dairemize hitaben yazılacak dilekçe ile ya da başka yer Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Dairelerine verilecek dilekçe ile veya ilk Derece Mahkemelerine verilecek dilekçe ile Dairemize gönderilmek üzere Yargıtay ilgili Ceza Dairesince incelemesi yapılacak TEMYİZ yasa yoluna müracaat yolu açık olmak üzere verilen ve süresi içinde yasa yoluna müracaat edilmediği takdirde kesinleşeceği belirtilerek;

Suçta sürüklenen çocuk hakkında hürriyeti kısıtlama suçu nedeniyle verilen mahkûmiyet hükmüne yönelik istinaf başvurusunun esastan reddine dair karar yönünden ise CMK'nın 286/2-a maddesi gereğince kesin olmak üzere 20/04/2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.” İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 8. Ceza Dairesi E. 2018/552 K. 2018/773 T. 20.4.2018.

savcısının istinafa başvurması üzerine, bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin bu başvuruyu yerinde görerek aykırılığı düzeltmesidir.

CMK md. 280/1-c'ye göre ise olayın daha fazla araştırılmasına ihtiyaç duyulmadan davanın reddine karar verilmesi veya güvenlik tedbirlerine ilişkin hatalı kararın düzeltilmesi gereken hâllerde hukuka aykırılığın düzeltilerek istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilecektir.

İstinaf başvurularının düzeltilerek esastan reddine karar verildiği durumlarda, kural olarak temyiz yolu açıktır. Ancak CMK md.286/2'de belirtilen istisnai durumlarda temyiz yolu kapalıdır.²⁸

c. İlk Derece Mahkemesinin Kararının Kaldırılması ve Yeni Bir Hüküm Verilmesi

Bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin, bozma kararı sonrasında davanın yeniden görülmesine karar verebileceği hallerde duruşma hazırlığına başlaması gerekmektedir. Davanın yeniden görülebilmesi için öncelikle ilk derece mahkemesinin kararı kaldırılacak ve esasa ilişkin bir karar verilecektir.²⁹ İstinaf yargılamasında olay yeniden ele alınacağı için yeni deliller ileri sürülebilir, maddi olayın tespitine yönelik olarak gerekli durumlarda tanık ve bilirkişi dinlenebilir, keşif yapılabilir (CMK md.281/2). İlk derece yargılamasında duruşma için geçerli olan kurallar bölge adliye mahkemesindeki duruşmada da geçerlidir.³⁰ Ancak istinaf, nihayetinde ikinci derece bir yargılama olduğu için ihtilaflı olmayan işlemlerin tekrarlanmasına gerek yoktur. Bölge adliye mahkemesi sadece tartışmalı olan hususları ve delilleri yeniden değerlendirecektir.³¹ Ceza muhakemesi sistemimizde dar anlamda istinaf benimsendiği için istinaf yargılamasında ilk derece mahkemesinde yargılama hiç yapılmamış gibi tüm işlemlerin tekrarlanması söz konusu değildir.³²

Bölge adliye mahkemesindeki duruşmaya ilişkin olarak, CMK'da duruşma hazırlığı, duruşma ve karara ilişkin yer alan kurallar uygulanacaktır (CMK md.282). Bu kural uyarınca, duruşmalı yapılan yargılamanın sonucunda CMK

²⁸ İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 8. Ceza Dairesi E. 2018/847 K. 2018/1079 T. 1.6.2018; İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 4. Ceza Dairesi E. 2018/2978 K. 2018/2791 T. 1.11.2018.

²⁹ **Yenisey, Nuhoğlu**, s.883.

³⁰ **Erdem, Şentürk**, s.154; Ceza Muhakemesinde İstinaf El Kitabı, AB Eşleştirme Projesi, Türkiye Adalet Bakanlığı, Hollanda Yargı Konseyi, İsveç Ulusal Mahkemeler İdaresi Mart 2007, Ankara, s.155.

³¹ **Özbek**, s.18; **Erdem, Şentürk**, s.155.

³² **Yenisey**, s.59; **Sarıgül**, s.6; **Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe**, s.735; Mustafa Ruhan **Erdem**, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2010, s.21; **Erdem, Şentürk**, s.154; Devrim **Güngör**, Adem **Albayrak**, İstinaf, Ankara Barosu Yayınları, 2016, s.12; Muharrem **Özen**, "Türk Ceza Muhakemesinde İstinaf", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.65 (4), 2016, ss. 2331-2388 s.2357.

md.223'te yer alan ve hüküm olarak kabul edilen beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, mahkûmiyet, güvenlik tedbirine hükmedilmesi, davanın reddi ve düşme kararlarından birinin verilmesiyle istinaf yargılaması tamamlanacaktır. Hüküm niteliğindeki bu kararlara karşı temyiz yolu açıktır.

Bölge adliye mahkemesinin vereceği kararlar yeni bir hüküm niteliğindedir. Ancak bu yeni hükmün, ilk derece mahkemesinin hükmünden farklı olması gibi bir zorunluluk yoktur. Örneğin ilk derece mahkemesinin beraat hükmünü kaldırarak yeniden yargılama yapan bölge adliye mahkemesi de beraat sonucuna ulaşabilir. Beraat kararının gerekçesi ilk derece mahkemesinden farklı olabileceği gibi aynı gerekçeye de dayanabilir.³³ Ayrıca belirtilmelidir ki, yeniden hüküm kurma aşamasında da yalnız sanık tarafından veya sanık lehine³⁴ istinaf yoluna başvurulmuş hallerde aleyhe değiştirme yasağı geçerlidir.³⁵ Ancak sanık aleyhine bir başvuru varsa yeniden yargılama yapmakla görevli bölge adliye mahkemesi ceza dairesi bozmadan sonra serbestlik kuralı gereği istediği gibi hüküm tesis etmekte serbesttir.³⁶

d. Bozma Kararı Verilmesi Gerekli Olmayan Hallerde Verilen Bozma Kararı

Uygulamada istinaf incelemesi sonucu bozma kararı verilmesi gereken hallerden biri olmamasına rağmen bozma kararı verildiği görülmektedir. Bozma kararı verilmemesi gereken bir durumda verilen bozma kararının, gerçek bir bozma kararı olmadığı ve bu bozma kararı yerine yeni bir karar verilmesi gerektiği için bu kararlara karşı BAM Başsavcılığının itiraz yetkisi bulunmaktadır. Ayrıca esasen bozma kararlarına karşı temyiz yolu kapalı olsa da bu durumda gerçek bir bozma kararından ziyade görünüşte bir bozma karardan bahsedilebileceği için bu kararlara karşı temyiz yolunun açık olduğu düşünülmektedir.³⁷

³³ Erdem, Şentürk, s.167.

³⁴ 20/7/2017 tarihli ve 7035 sayılı Kanununun 18. maddesi ile "yalnız sanık lehine" ifadesi eklenmiştir. Daha önce bu ifadenin bulunmayışı hem sanık lehine hem de sanık aleyhine bir başvurunun bulunması durumunda, sanık lehine de başvuru olduğu için aleyhe bozma yasağının geçerli olup olmayacağı konusunda belirsizlik yaratmaktaydı. Esasen doktrinde bu ifadenin yalnız sanık lehine şeklinde anlaşılması gerektiği zira istinafa başvuru ile aleyhe bozulmama yönünde kazanılmış bir hak elde edilmeyeceği vurgulanmaktaydı. (Özbek, s.21; Kaymaz, s.239; Kunter, Yenisey, Nuhoğlu, s.1270) Değişiklik ile bu hususa açıklık getirilmiştir.

³⁵ Kaymaz, s.241.

³⁶ Özbek, s.21.

³⁷ Erdem, Şentürk, s.149.

2. Temyize Kapalı Olan Bölge Adliye Mahkemesi Kararları

a. Bozma Kararları

İstinaf yargılamasının asıl amacı maddi meseleyi yeniden ele alarak bir öğrenme muhakemesi yapmaktır.³⁸ Bu açıdan istinaf yargılamasında ilk derece mahkemesinin kararının hukuka aykırılığı tespit edildiğinde ıslah esas olmalı, bozma kararı üzerine gönderme istisna olmalıdır.³⁹ Ancak CMK md.289/1'deki hukuka aykırılık hallerinin varlığı halinde, bölge adliye mahkemelerinin istinafin amacından farklı olarak ve istinaftan beklenin aksine bozma kararı vererek dosyayı ilk derece mahkemesine göndermeleri hem doktrin tarafından hem de ilk derece mahkemesi hâkimleri tarafından sıkça eleştirilmekteydi⁴⁰. Bölge adliye mahkemeleri CMK md.280/1-d'de yer alan açık hükme dayanarak bu yönde bir uygulama yürütmekteydiler. Bozma kararlarının çoğu CMK'nın 289. maddesinin 1. fıkrasının g bendinde yer alan "*Hükümün 230'uncu madde gereğince gerekçeyi içermemesi*" ve h bendinde yer alan "*Hüküm için önemli olan hususlarda mahkeme kararı ile savunma hakkının sınırlandırılmış olması*" şeklindeki mutlak bozma sebeplerinden birine dayanarak verildiği için CMK md.280/1-d'de bir değişiklik yapılarak anılan iki bentteki hallere dayanan bozma kararı üzerine dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesinin yolu kapatılmıştır.⁴¹ Bu değişiklik ile CMK md.289/1'in g ve h bentlerine dayanarak bozma kararı verilen hallerde bölge adliye mahkemesinin bizzat yargılama yapması gerekmektedir.

Bölge adliye mahkemesi ceza dairesi istinaf yargılaması sonucunda, ilk derece mahkemesinin kararında, CMK md.289/1'in g ve h bentleri dışında yer alan hukuka aykırılık hallerinden birinin mevcut olduğuna kanaat getirirse, ilk derece mahkemesinin kararını bozarak, dosyanın yeniden incelenmesi için hükümü bozulan ilk derece mahkemesine ya da kendi yargı çevresi içinde yer alan başka bir ilk derece mahkemesine gönderecektir (CMK md.280/1-d). Ayrıca CMK md.289/1-a-b-c-d-e-f-i bentlerinde yer alan hukuka aykırılık halleri haricinde bir hukuka aykırılık nedeni görürse davanın yeniden görülmesine ve duruşma hazırlığı işlemlerine başlanmasına karar verilir (CMK md.280/1-e).

³⁸ Koray Doğan, "*İspatın İstinaf Kanun Yolu ile Denetimi - Olgusal Bir İnceleme*", Yargıtay Dergisi, C.45, S.3, Temmuz, 2018, ss. 653-700, s.656.

³⁹ Yenisey, s.193; Doğan, s.656.

⁴⁰ Erdem, Şentürk, s.149.

⁴¹ 696 sayılı KHK'nin 98. maddesinde yer alan bu değişiklikler 7079 sayılı Kanununun 92. maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır. Buna göre CMK md.289/1-g ve h bentlerindeki hukuka aykırılıklar hariç dosya ilk derece mahkemesine gönderilebilecektir. CMK md.289/1-g "*Hükümün 230'uncu madde gereğince gerekçeyi içermemesi*" ve CMK md.289/1-h "*Hüküm için önemli olan hususlarda mahkeme kararı ile savunma hakkının sınırlandırılmış olması*" şeklindedir.

İlk derece mahkemesi, bölge adliye mahkemesinin bozma kararına karşı direnemeyecektir (CMK md.284).⁴² Bozma kararına istinaden ilk dereceme mahkemesine gönderilen dosya hakkında ilk derece mahkemesi yeniden bir karar verecektir. Bu karara karşı yeniden istinafa başvurulabilecek ve bu karara karşı temyize gidilebilecektir. Bu karar artık bölge adliye mahkemesinin bozma kararı niteliğinde değil, ilk derece mahkemesi tarafından verilen yeni bir hüküm niteliğindedir.⁴³

b. CMK md. 286/2'de Belirtilen Kararlar

Kural olarak bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin bozma dışında kalan kararlarına karşı istinaf yolu açıktır. Ancak CMK md.286/2'de tahdidi olarak sayılan kararlara karşı temyiz yolu kapalıdır. İstinaf yargılamasında hem maddi hem hukuki inceleme yapıldığı için farklı bölge adliye mahkemelerinin vereceği farklı kararlar açısından içtihat birliğinin sağlanması için temyiz yolunun açık olması önemlidir.⁴⁴ Ancak uygulamada Yargıtay'ın iş yükünü azaltmak için istinafın bazı kararlarına karşı temyiz yolu kapatılmıştır. Gerçekten de istinaf mahkemesinin kararlarının tümünün temyize açık olması yargılamaların uzamasına neden olabilecektir. Ancak bu noktada yargılamaların hızlanması ve makul sürede tamamlanması adına kanun yoluna başvuru hakkının sınırlanması birbirine tercih edilebilecek kavramlar olarak görülmemelidir.⁴⁵ Zira kanun yolu ile amaçlanan hatalı hükmün bir üst dereceli merci tarafından denetlenerek adaleti sağlama amacı, yargılamaların makul sürede tamamlanması ile eşdeğer önemdedir. Nitekim CMK md.286/2'de temyiz edilemeyecek durumların bu kadar geniş tutulması hak arama hürriyetini sınırladığı için eleştirilmektedir.⁴⁶

CMK md.286/2'de yer alan ve temyize kapalı olan kararlar dokuz bent halinde sayılmıştır. Bu fıkrada sayılan kararların bir kısmı hem doktrinde hem de yargı kararlarında sıkça eleştirilmiş ve muhtelif zamanlarda değişikliğe uğramıştır. Bu açıdan fıkraların tek tek ele alınması gereklidir.

⁴² Bölge adliye mahkemesinin hukuka aykırı olarak verdiği bozma kararına karşı kanun yararına bozma yoluna gidilememesi ve bölge adliye mahkemelerinin kararlarının tüm ülkede aynı şekilde uygulanmama ihtimali göz önüne alındığında bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı direnme hakkının olması gerektiği savunulmaktadır (Kaymaz, s.155). Ancak Yargıtay, bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı direnilemeyeceği, bu kararların kesin ve bağlayıcı olduğu görüşündedir. Yargıtay 5. Ceza Dairesi, 20.02.2017 tarihli ve 2017/792 E. 2017/591 K. sayılı kararı.

⁴³ Kaymaz, s.298-299 (Yargıtay Bozma Kararları).

⁴⁴ Özbek, s.23-24; Sarıgül, s.164; Erdem, Şentürk, s.170.

⁴⁵ Ezgi Çırak, Ceza Muhakemesinde Makul Sürede Yargılanma Hakkı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, s.1.

⁴⁶ Yenisey, Nuhoğlu, s. 907.

(1) *İlk derece mahkemelerinden verilen beş yıl veya daha az hapis cezaları ile miktarı ne olursa olsun adli para cezalarına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine dair bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı temyiz yolu kapalıdır (CMK md.286/2-a).*

İlk derece mahkemelerinin beş yıl veya daha az hapis cezası kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun esastan reddi kararına temyiz yolu kapalıdır. Bu düzenlemeye ilişkin üzerinde durulması gereken esas husus düzelterek ret kararıdır. Daha önce istinaf başvurusu sonucunda, temyiz başvurusunda olduğu gibi bir düzelterek onama kararı verilebilmesine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktaydı. Bunun ortaya çıkardığı sorunları önleyebilmek için 6545 sayılı Kanun ile bölge adliye mahkemelerine istinaf sonucunda düzelterek ret kararı verebilme yetkisi tanınmıştır. Değişikliği öngören 6545 sayılı Kanun'un 77. maddesinin gerekçesinde düzelterek ret kararlarının, esastan ret kararı ile aynı hükmü doğuracağı belirtilmiştir.⁴⁷ Buna göre ilk derece mahkemesinin beş yıl veya daha az hapis cezasını gerektiren kararına karşı yapılan istinaf başvurusu üzerine bölge adliye mahkemesinin ceza miktarını artırmayan düzelterek esastan ret kararlarına karşı da temyiz yolu kapalı olacaktır.⁴⁸ Ancak düzelterek esastan ret kararı sonucunda ceza miktarının artırılması mümkündür. Zira CMK md.303/1-a-c-d-e-f-g bentlerinde yer alan ihlallerin varlığı halinde hukuka aykırılığın düzelterek başvurunun esastan reddine karar verilirken, ceza miktarının artırılması mümkün olabilecektir. Örneğin artırma sonucunda verilecek ceza süresinin belirlenmesinde maddî hata yapılmış ise bu hata düzelterek esastan ret kararı verildiğinde cezanın miktarı artırılabilir. Bu durumda ceza miktarını artıran bu karara karşı temyiz yolu açıktır.

İlk derece mahkemesinin verdiği miktarı ne olursa olsun adli para cezalarına karşı yapılan istinaf başvurusu üzerine verilen esastan ret kararlarına karşı temyiz yolu kapalıdır. Adli para cezalarına karşı düzelterek esastan ret kararı verilmesi halinde kanunda miktara ilişkin bir sınırlama getirilmediği için adli para cezasının miktarı artsa da temyiz yolu kapalı olacaktır.

(2) *İlk derece mahkemelerinden verilen beş yıl veya daha az hapis cezalarını artırmayan bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı temyiz yolu kapalıdır (CMK md.286/2-b).*

İlk derece mahkemesinin beş yıl veya daha az hapis cezası kararlarına karşı yapılan istinaf başvurusu üzerine ceza miktarını artırmayan kararlara karşı tem-

⁴⁷ 6545 sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un gerekçesi: <https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=154388&pkanunnumarasi=6545> (Erişim Tarihi: 15.04.2019).

⁴⁸ Aynı yönde **Kaymaz**, s.260.

yiz yolu kapalıdır. Düzelterek ret halinde hapis cezası ile birlikte adli para cezasına hükmedilmesi halinde de temyiz yolu kapalı olacaktır. Zira kanun metninde hapis cezalarının artmamasından bahsedilmiştir. Sabit kalan hapis cezasıyla birlikte verilen adli para cezası, sanığın aldığı cezayı ve üzerindeki yükü artırıyor olsa da hapis cezası sabit kaldığı için temyiz yoluna gidilemeyecektir.

İstinaf yargılaması sonucunda verilen kararın, ilk derece mahkemesinin verdiği karardaki ceza miktarını değiştirmeyen ya da artırmayan ve fakat suçun niteliğini değiştirdiği durumlarda temyiz yolunun açık olup olmadığı tartışmalıdır. Kanunun temyiz edilebilirlik açısından ceza miktarını esas aldığı, suçun niteliğine ilişkin bir düzenlemenin olmadığı ve ceza miktarı artmamışsa temyiz yolunun kapalı olduğu savunulmaktadır.⁴⁹ Bu noktada 6545 sayılı Kanun ile CMK md.286/2-e'de yapılan değişikliğe değinmek gerekir. Zira değişiklikten önce adli para cezasını gerektiren suçlarda ilk derece mahkemelerinden verilen hükümlere ilişkin "*suç niteliğini değiştirmeyen*" bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı temyize gidilemeyeceği şeklinde yer alan düzenlemeden bu ibare kaldırılarak "*her türlü*" ibaresi getirilmiştir. Kanun koyucu burada açık bir şekilde suçun niteliğini değiştiren bölge adliye mahkemesi kararlarının temyize tabi olmayacağı şeklinde bir değişiklik yapmak istemiştir. Bölge adliye mahkemesinin hapis cezasına ilişkin kararının temyiz başvurusu açısından ise suçun niteliğinin değişip değişmemesine ilişkin özel bir durum kanun metninin ilk halinde de yoktur. Bu durumda kanun koyucu tıpkı adli para cezaları gibi hapis cezasını gerektiren suçlarda, suçun niteliğinin değişmesine yönelik olarak açık bir düzenleme ile temyiz yolunun kapatabilecekken tercihini bu yönde kullanmamıştır. Ancak suçun niteliğinin değişmesi her ne kadar cezanın miktarını etkilemese de infaz koşulları ya da örneğin disiplin hukukuna ilişkin sonuçları sanık açısından farklılık arz edebileceği için bu husus eleştiriye açıktır.⁵⁰ Fakat suçun niteliğinin değişmesi halinde aleyhe bozma yasağının geçerli olmadığı kabul edilmektedir.⁵¹ Bu yasağın yalnızca ceza ve yaptırım miktarıyla sınırlı olduğu, sanık açısından suçun niteliği yönünden kazanılmış bir haktan bahsedilemeyeceği, kanun yolunda yeni tesis edilecek hükümde cezanın türü ve miktarını ağırlaştırmamak şartıyla suçun niteliğinin değişebileceği kabul edilmektedir.⁵² Nitekim Yargıtay kararlarında da kesinlik sınırı içinde kalan hükme karşı

⁴⁹ **Yenisey, Nuhoğlu**, s.922; Ceza Muhakemesinde İstinaf El Kitabı, s.168; Kaymaz, s.264.

⁵⁰ Seydi **Kaymaz**, "*Ceza Muhakemesinde Aleyhte Değiştirme Yasağı (Prohibition Of Reformatio In Peius)*", Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, ss.1397-1451, s.1430.

⁵¹ **Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe**, s.722; Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2013/8-167 K. 2013/262, 28.05.2013.

⁵² "*Kanunun açık düzenlemesinden de anlaşılacağı üzere; yaptırım ve sonuçlarını aleyhe değiştirme yasağının kapsamı yalnızca ceza ve yaptırım miktarı ile sınırlıdır. Kanun koyucu suçun ni-*

suçun niteliğinin değiştiğinden bahisle temyize başvurulamayacağı şeklinde karar verilmektedir.⁵³

Bu hususta son olarak üzerinde duracağımız durum, birden fazla sanığın olduğu davalardaki temyiz sürecine ilişkindir. Aynı davada birlikte yargılanan ve ilk derece mahkemesi tarafından haklarında verilen mahkûmiyet kararı, istinaf mahkemesi tarafından onanmış olan sanıklardan bir kısmının cezasının temyize başvuru için gereken alt sınırın altında olması nedeniyle temyize başvuramalarıyla karşılaşılmaktaydı. Örneğin, birden fazla sanığın yargılandığı bir davada, sanıklardan biri beş yıl veya daha az hapis cezası almış ancak diğer sanık bu sınırın üzerinde, örneğin altı yıl hapis cezası almış olsun. Bu ihtimal, ilk derece mahkemesince belirtilen miktarlarda verilen hapis cezalarını artırmayan bölge adliye mahkemesi kararına karşı, sanıklardan birinin temyize başvurulabilmesi fakat diğerinin temyize başvuramamasına neden olmaktadır. Bu durumda daha az ceza alan sanık hakkındaki hüküm kesinleşmekte ve bu kişinin cezasının infazına geçilmektedir. Daha fazla ceza alan ve temyize başvurabilen sanık açısından ise yargılama devam etmekteydi. Temyiz incelemesi sonucunda hükmün sanık lehine bozulması halinde, bozma kararı CMK md.306 gereği temyiz isteminde bulunamayan diğer sanığa da sirayet ederek, bozma kararının sonucu davada yargılanan diğer kişiler hakkında da sonuç doğurmaktaydı. Ancak hakkındaki hüküm kesinleşerek cezasının infazına geçilen kişi hakkında adaletsiz bir durum doğmaktaydı.⁵⁴ Nitekim bu husus, istinaf kararlarına karşı direnme yasağı ile birlikte Anayasa Mahkemesi önüne taşınarak iptal isteminde bulunulmuş ancak bu başvurularda CMK md. 286/2-a ve b bentlerine ilişkin iptal talepleri başvuruyu yapan mahkemeler önünde uygulanma kabiliyetleri olmadığı gerekçesiyle yetki yönünden reddedilmiştir. AYM'nin bu kararında konuyla ilişkin esas tespiti yargılamaların hızlandırılması ve makul sürede yargılanma hakkının sağlanabilmesi açısından kanun koyucunun yargılama usullerine ilişkin bazı sınırlamalar getirebileceği, bu sınırlamalar açısından hak arama

teliği veya adı yönünden sanık yararına kazanılmış bir hak tanımamıştır." Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2013/8-167, K. 2013/262, 28.05.2013; Benzer yönde kararlar, Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E.2013/1- 29, K. 2013/9419.03.2013; Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2013/1-18, K. 2013/118, 02.04.2013.

⁵³ Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 10.03.2009 gün ve 2009/2-43-56 kararı; Yargıtay 2. CD E.2008/23968 K.2009/25622 T.27.05.2009; Yargıtay 5. Ceza Dairesi E. 2007/6615 K. 2011/23748 T. 16.11.2011; Yargıtay 5. Ceza Dairesi E. 2007/1560 K. 2009/7648 T. 16.6.2009.

⁵⁴ Nitekim kamuoyuna "Cumhuriyet Gazetesi davası" olarak yansıyan davada sanıkların bir kısmı 5 yıldan az, bir kısmı 5 yıldan fazla ceza almışlardır. 5 yıldan fazla ceza alan sanıklar temyiz yoluna başvurmuş, diğerleri açısından karar kesinleşmiştir. Yargıtay temyiz başvurusuna ilişkin kararını 12.09.2019 tarihinde vermiş ve kararda mahkûmiyet hükmünün kesinleşip infaza başlanmış olması nedeniyle ileride bir hak kaybına sebebiyet vermemek açısından bu kişilerin cezalarının infazının durdurulmasına hükmedildiği belirtmiştir. Yargıtay 16. Ceza Dairesi, E. 2019/7004, K. 2019/5220, Karar Tarihi: 12.09.2019.

hürriyeti ve adil yargılanma hakkının gözetileceği belirtilmiştir.⁵⁵ Ancak söz konusu düzenlemenin aynı davada, aynı suç açısından, aynı yaptırımın farklı ceza miktarlarıyla uygulandığı bir durumda sanıklardan birine temyiz hakkı tanıyıp diğerine tanımayarak Anayasa'nın ve hukukun genel ilkelerinden biri olan eşitlik ilkesine aykırılık taşıdığına ilişkin bir değerlendirme yapılmamıştır. Zira uygulamadaki örneklerde görüldüğü üzere aynı hukuki durumda bulunan eşitler arasından bir eşitsizlik durumu yaratıldığı ortadır.⁵⁶ Nitekim Anayasa Mahkemesi, CMK md. 286/2-a-b bentleri hakkındaki iptal davasında içtihat değişikliğine giderek hürriyeti bağlayıcı cezalar hakkındaki mahkûmiyet hükümlerine ilişkin kanun yolu denetiminin usul ekonomisi ve yargılamanın hızlandırılması gerekçelerine dayandırılmayacağını belirtmiştir.⁵⁷

Bu ihtimale ilişkin 7188 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yapılan değişikliğe kadar herhangi bir düzenleme bulunmamaktaydı. Bu bakımdan çözümün 5275 sayılı İnfaz Kanunu md.98 ve 5252 sayılı TCK Yürürlük Kanunu md.10 hükümlerinin kıyasen uygulanması ile temyize başvurabilme sınırın altında kalan sanıkların cezasının infazının ertelenmesi yoluyla bu adaletsizliğin önüne geçilebileceği belirtilmekteydi.⁵⁸ Nitekim bu husustaki bir düzenlemeye duyulan ihtiyaç dikkate alınarak, 7188 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 32. maddesi ile 5275 sayılı İnfaz Kanunu'na "Mahkemece infazın ertelenmesi veya durdurulması" başlıklı 17/A maddesi eklenmiştir.⁵⁹ Bu düzenlemeyle birden fazla sanığın olduğu davalarda CMK md.280/3 ve

⁵⁵ "Bu bağlamda hukuk sisteminin ve özellikle yargılama usulünün, yargılamaların makul süre içerisinde bitirilmesini mümkün kılacak şekilde düzenlenmesi ve bu düzenlemelerde davaların nedensiz olarak uzamasına yol açacak usul kurallarına yer verilmemesi makul sürede yargılanma ilkesinin bir gereğidir. Ancak bu amaçla alınacak kanuni tedbirlerin yargılama sonucunda işin esasına yönelik adil ve hakkaniyete uygun bir karar verilmesine engel oluşturmaması gerektiği de tartışmasıdır. Bu ilkelere uygun olmak kaydıyla yargılama yöntemini belirlemek ise Anayasa'nın 142. maddesi gereğince kanun koyucunun takdir yetkisindedir." Anayasa Mahkemesi, E.2017/47, K.2017/129 ve 27.09.2017 tarihli kararı.

⁵⁶ Hasan Sınar, "Çok Sanıklı Bir Ceza Davasında Temyiz Süreci Devam Ederken, Temyiz Hakkı Bulunmayan Sanıklar Hakkında Ceza İnfazına Başlanabilir Mi? "Cumhuriyet Davası Özelinde Bir İnceleme", Suç ve Ceza Ceza Hukuku Dergisi, S.3, 2019, ss.27-65, s. 54.

⁵⁷ Anayasa Mahkemesi E.2018/71, K.2018/118 ve 27.12.2018 tarihli kararı.

⁵⁸ İzzet Özgenc, İstinaf ve Temyiz Kanun Yollarına Başvuru Bağlamında İnfazın Ertelenmesi Sorunu ile İlgili Hukuki Değerlendirmeler,

<https://twitter.com/izzetoezgenc/status/1123046747268374529>, (Erişim Tarihi: 03.05.2019); T24 Gazetesi, 26 Şubat 2019, <https://t24.com.tr/haber/ceza-profesoru-adem-sozuer-yargitay-cumhuriyet-infazlarini-durdurabilir,809898>, (Erişim Tarihi: 30.09.2019).

⁵⁹ 5275 sayılı İnfaz Kanunu md. 17/A: "Birlikte işlenmiş olup da 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 280'inci maddesinin üçüncü fıkrası ve 306'nci maddesinin uygulanma olanağının bulunduğu hâllerde, hükmü veren ilk derece mahkemesinden infazın ertelenmesine veya durdurulmasına ilişkin karar verilmesi istenebilir. Karar verilmeden önce Cumhuriyet savcısı ve hükümlünün görüşlerini yazılı olarak bildirmesi istenebilir. Karar, duruşma açılı

CMK 306 uyarınca sanık lehine bozulan kararın, diğer sanıklara da sirayet etmesinin mümkün olduğu durumlarda hükmü veren ilk derece mahkemesinden infazın ertelenmesine veya durdurulmasına ilişkin karar verilmesi istenebilecektir. Ancak söz konusu erteleme veya durdurma hususlarının talebe bağlı ve mahkemenin takdir yetkisi kapsamında olması yerine, bu durumda olan tüm sanıklara resen uygulanan bir husus olarak düzenlenmesi daha yerinde olurdu.⁶⁰

(3) *Hapis cezasından çevrilen seçenek yaptırımlara ilişkin ilk derece mahkemesi kararları ile ilgili olarak bölge adliye mahkemesince verilen; seçenek yaptırımlara ilişkin her türlü kararlar ve istinaf başvurusunun esastan reddine dair kararlarına karşı temyiz yolu kapalıdır* (CMK md.286/2-c).

İlk derece mahkemesinin verdiği kısa süreli hapis cezaları, suçlunun kişiliğine, sosyal ve ekonomik durumuna, yargılama sürecinde duyduğu pişmanlığa ve suçun işlenmesindeki özelliklere göre seçenek yaptırıma çevrilebilir (TCK md.50). Bu kararlara karşı istinaf başvurusu üzerine bölge adliye mahkemesinin vereceği her türlü karar kesindir. Seçenek yaptırımın türünün ya da süresinin değiştirilmesi kararın temyiz edilebilmesi sonucunu doğurmayacaktır. İlk derece mahkemesinin seçenek yaptırımlara ilişkin kararlarına karşı istinaf başvurusu üzerine bölge adliye mahkemelerinin vereceği esastan ret ve düzelterek ret kararlarına karşı da temyize başvurulabilmesi mümkün değildir.

Bölge adliye mahkemesinin istinaf sürecinde ilk kez seçenek yaptırıma hükmetmesi durumunda kararın temyize tabi olup olmayacağı bu bentte düzenlenmemiştir. İlgili bent seçenek yaptırımın ilk kez ilk derece mahkemesinde verilmesi üzerine istinaf başvurusuna ilişkindir. Bu durumda bölge adliye mahkemesinin vereceği seçenek yaptırımın ne olduğuna göre farklı değerlendirmeler yapmak gereklidir. Zira kısa süreli hapis cezasına seçenek olan bu yaptırımların⁶¹ hukuki nitelikleri birbirinden farklıdır.⁶² Buradan hareketle TCK md.50'de yer alan seçenek yaptırımların adli para cezası ve diğer güvenlik tedbirleri açısından ayrı ayrı incelenmesi gerekir. İlk derece mahkemesinin verdiği

maksızın verilir ve bu karara karşı itiraz yoluna gidilebilir. Erteleme veya durdurma talebinin kabulü, güvence gösterilmesine veya diğer bir şarta bağlanabilir."

⁶⁰ Sınar, s.62.

⁶¹ Mülga 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'un 4. maddesinin başlığı "Kısa Süreli Hürriyeti Bağlayıcı Cezalar Yerine Uygulanabilecek Ceza ve Tedbirler" şeklindeydi. TCK madde 50'de ise "Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar" olarak düzenlenen bu husus, ilgili düzenlemelerin ceza mı yoksa önleyici nitelikte tedbir mi olduğuna ilişkin tartışmayı sona erdiren bunların tümünü yaptırım olarak kabul etmiştir.

⁶² TCK md.50/1-a'da yer alan adli para cezası dışında kalan yaptırımlar güvenlik tedbidir. Veli Özer **Özbek**, Koray **Doğan**, Pınar **Bacaksız**, İlker **Tepe**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017, s.576; Ali Rıza **Çınar**, Türk Ceza Hukukunda Cezalar, Ankara, Turhan Yayınevi 2005, s.51; Yargıtay 12. Ceza Dairesi E.2013/27078, K.2014/7271, 24.03.2014.

hapis cezasının istinafı üzerine bölge adliye mahkemesi tarafından adli para cezasına çevrilmesi ya da bozma kararı üzerine yeniden yargılama yapıp ilk derece mahkemesi tarafından adli para cezasına hükmedilmesi halinde temyize başvurulamayacağı söylenebilir.⁶³ Zira CMK'nın 286. maddesinin 2. fıkrasının e bendine göre adli para cezasını gerektiren suçlarda ilk derece mahkemelerinden verilen hükümlere ilişkin her türlü her türlü bölge adliye mahkemesi kararına karşı temyiz yolunun kapalı olduğuna ilişkin açık bir düzenleme bulunmaktadır. İlk derece mahkemesinin verdiği hapis cezasının TCK md.50/1-a dışındaki bir seçenek yaptırıma çevrilmesi halinde adli para cezası dışında bir yaptırım söz konusu olacağı için, hüküm temyize tabi olacaktır.

(4) *İlk defa bölge adliye mahkemesince verilen ve 272'nci maddenin üçüncü fıkrası kapsamı dışında kalan mahkûmiyet kararları hariç olmak üzere, ilk derece mahkemelerinin görevine giren ve kanunda üst sınırı iki yıla kadar (iki yıl dâhil) hapis cezasını gerektiren suçlar ve bunlara bağlı adli para cezalarına ilişkin her türlü bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı temyiz yolu kapalıdır* (CMK md.286/2-d).

CMK md. 286/2-d bendi Anayasa Mahkemesi'nin E.2018/71, K.2018/118, 27.12.2018 tarihli kararı ile iptal edilmiş ve 7165 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile yeniden düzenlenerek 20.02.2019 tarihinde ilgili bentteki değişiklik yürürlüğe girmiştir.

Değişiklikten önceki düzenleme "*İlk derece mahkemelerinin görevine giren ve kanunda üst sınırı iki yıla kadar (iki yıl dâhil) hapis cezasını gerektiren suçlar ve bunlara bağlı adli para cezalarına ilişkin her türlü bölge adliye mahkemesi kararları*" şeklindeydi. Bu bentte temyize başvuru açısından esas alınan husus yargılama sonunda belirlenen somut cezanın miktarı değil, suç tipinde belirtilen soyut ceza miktarıydı. Bu düzenleme Anayasa md. 36'da düzenlenen hak arama hürriyetine ve AİHS Ek Protokol 7 md.2'de cezai konularda temyiz hakkına aykırı görüldüğü için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmuştur. Hak arama hürriyeti "*adil ve isabetli olmadığı düşünülen bir hükmün başka bir yargı mercii tarafından denetlenmesi*" hakkını da içermektedir.⁶⁴ Anayasanın 36., 154. ve 155. maddeleri birlikte ele alındığında "*kişinin aleyhine verilen bir hükmün başka bir yargı mercii tarafından gözden geçirilmesini ve denetlenmesini isteyebilmesini teminat altına alındığı*" görülmektedir.⁶⁵

⁶³ Kaymaz, s.267.

⁶⁴ Anayasa Mahkemesi'nin E.2018/71, K.2018/118, 27.12.2018 tarihli kararı, para.8.

⁶⁵ Anayasa Mahkemesi'nin E.2018/71, K.2018/118, 27.12.2018 tarihli kararı, para.12.

İptal kararından önce ilk derece mahkemesinin görevine giren ve kanunda üst sınırı iki yıla kadar (iki yıl dâhil) hapis cezasını gerektiren suçlar ve bunlara bağlı adli para cezalarına karşı istinaf yolu açık olup bunların denetimi bölge adliye mahkemeleri tarafından yapılmaktaydı. Bu kararlara karşı temyiz yolu kapalı olsa da, ilk derece mahkemesinin kararları bir üst derece mahkeme olan bölge adliye mahkemeleri tarafından incelendiği için hükmün denetlenmesini talep edebilmek mümkündü. Kanun maddesinde yer alan “*her türlü bölge adliye mahkemesi kararları*” ibaresinden dolayı temyiz yoluna başvuru için kararın niteliği konusunda bir ayırım bulunmamaktaydı. Bu yüzden üst sınırı iki yıla kadar hapis cezası gerektiren suçlar açısından yapılan yargılamada ilk derece mahkemesinin verdiği ceza, bölge adliye mahkemesi tarafından değiştirilse ya da artırılrsa dahi bu kararlara karşı temyiz yoluna gidilememekteydi. Örneğin ilk derece mahkemesinin iki yıla hükmettiği hapis cezasına ilişkin istinaf yargılaması sonucunda, sanığa beş yıl hapis cezası verilirse bu karara karşı temyiz yoluna kapalıydı. Ayrıca ilk derece mahkemesinin beraat kararına ilişkin olarak istinafa başvurulduğunda, bölge adliye mahkemesi yapacağı yargılama sonucunda mahkûmiyete hükmettiğinde de temyiz yoluna başvuru mümkün değildi. Başka bir deyişle istinaf yargılaması sonucunda ilk kez verilen mahkûmiyet kararlarına karşı kanun yolu denetimi imkânı bulunmamaktaydı. Bu durum kanun yoluna başvurunun amacıyla bağdaşmamaktaydı.⁶⁶

Kanun yoluna başvurunun bir koşulu da hukuksal yararın ihlal edilmesidir.⁶⁷ Sanık hakkında aleyhe karar verilmesi ya da lehe karar verilmemesi, ilgilinin hukuksal durumunu iyileştiren bir kararın ihmal edilmesi hallerinde ilgilinin kanun yoluna başvurma konusunda hukuksal bir yararı vardır.⁶⁸ Bu bakımdan sanık hakkında ilk kez mahkûmiyet kararı verildiğinde ya da cezasının miktarı artırılarak aleyhe karar verildiğinde bir üst mahkemece kararın denetlenmesini talep edebilmesinde hukuksal bir yararının olduğu açıktır.⁶⁹

⁶⁶ Kanun yolunun amacı hatalı olduğu düşünülen kararların kural olarak bir üst derece mahkemesi tarafından düzeltilmesinin sağlanmasıyla somut olay adaletini sağlamaktır. Ayrıca aynı hukuksal sorunlar hakkında farklı uygulamaların önüne geçilmesi için içtihat birliğinin sağlanması ve hukukun gelişmesi de kanun yolunun bir diğer amacıdır. (Ünver, Hakeri, s.768; Karakehya, s.602; Özen, s. 2344; Güngör, s.15; Erdem, Şentürk, s.18)

⁶⁷ Yenisey, Nuhoğlu, s.850; Ünver, Hakeri, s.801; Yenisey, Nuhoğlu, s.850.

⁶⁸ Yenisey, Nuhoğlu, s.850; Erdem, Şentürk, s.22.

⁶⁹ Bu husus Anayasa Mahkemesi'nin E.2018/71, K.2018/118, 27.12.2018 tarihli kararında karşı oy yazısında tersine bir yorum ile eleştirilmiştir. İlk derece mahkemesinin sanık lehine vereceği kararın, mağdur açısından aleyhe olacağı, iptal kararının doğrultusunda bölge adliye mahkemesi tarafından mağdur aleyhine ilk kez verilecek kararların denetlenmesinin gerektiği olduğunun da söylenebileceğini belirterek, Anayasa Mahkemesinin bu yorumunun ilk derece mahkemesi hükmünün aksine hüküm kurulan hallerde temyiz yolunun açık olması gerektiği sonucuna götüreceğini ifade ederek, karara muhalif kalmıştır.

Kanun koyucu genel olarak istinaf incelemesi sonucunda bazı hafif nitelikteki suçlar için temyiz yolunu sınırlayarak yargılamaların makul sürede tamamlanmasını ve usul ekonomisinin sağlanmasını amaçlamaktadır. Nitekim belli amaçlarla hükmün denetlenmesini talep etme hakkının sınırlanması mümkün olup bunlara ilişkin belirlemeyi yapmak kanun koyucunun takdirindedir. Ancak bu hak sınırlandırılırken Anayasa md.13'te belirlenen ölçütlerin göz önünde bulundurulması gerekir. Özellikle hakkın özüne dokunulmayacak şekilde sınırlama yapılmalıdır.⁷⁰ Hakkın amacına uygun bir şekilde kullanılmasını oldukça zorlaştıran veya hakkı kullanılamaz hale getiren kayıtlara tabi tutulmaması gereklidir.⁷¹ Ayrıca sınırlama ile amaçlanan yarar ve sınırlamada kullanılan aracın orantılı olması gerekmektedir.⁷²

Bölge adliye mahkemesinin iki yıla kadar hapis cezasını gerektiren bir suçla ilişkin hürriyeti bağlayıcı bir cezaya hükmetmesinin hafif nitelikte olduğunu söylemek mümkün değildir. İstinaf incelemesi üzerine ilk kez verilecek olan hürriyeti bağlayıcı bir cezanın kanun yolu denetiminin sınırlanması, hükmün denetlenmesini talep hakkının özüne ilişkin olup, sınırlama ile amaçlanan yarar ile oranlı değildir. Bölge adliye mahkemesi tarafından verilecek olan hürriyeti bağlayıcı cezalara karşı kanun yolunun kapatılması ile bireyin uğrayacağı zarar, usul ekonomisi ilkesi ve makul sürede yargılanmanın tamamlanması ile sağlanacak yarardan daha ağırdır. Bu açıdan hürriyeti bağlayıcı bir ceza alan kişinin hükmün denetlenmesini talep etme hakkının, yargılamanın makul sürede tamamlanması ve usul ekonomisi ilkelerinden daha üstün olduğunu kabul etmek gerekir. Adil yargılanma hakkının unsurlarından biri olan makul sürede yargılanma hakkının sağlanması ve yargılamanın hızlandırılması amacıyla adil yargılanma hakkının diğer unsurları⁷³ ve kanun yoluna başvuru hakkı feda edilmemelidir.⁷⁴ Nitekim bu sebeple Anayasa Mahkemesi bu düzenlemeyi iptal etmiştir.

⁷⁰ Kanun yoluna başvurunun kapatılması hak arama özgürlüğünü sınırlamakla birlikte hakkın özüne dokunmamaktadır. Hak arama yolunun sonsuza kadar devam etmesi mümkün değildir. Belli bir noktadan sonra kanun yolunun kapatılması hak ve özgürlüklerin objektif bir sınırının olması ile açıklanabilmektedir. Yusuf Şevki **Hakyemez**, "Temel Hak ve Özgürlüklerde Objektif Sınır Kavramı ve Düşünce Özgürlüğünün Objektif Sınırları", AÜSBFD, Sayı 2, C. 57, Y. 2002, s.22.

⁷¹ Münci **Kapani**, Kamu Hürriyetleri, Ankara, Yetkin Yayınları, 1993 s.235; Kemal **Gözler**, İnsan Hakları Hukukuna Giriş, Bursa, Ekin Kitabevi, 2017, s.259-260; Durmuş **Tezcan**, Mustafa Ruhhan **Erdem**, Oğuz **Sancakdar**, Rifat Murat **Önok**, İnsan Hakları El Kitabı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2011. s.156; A. Şeref **Gözübüyük**, Anayasa Hukuku Anayasa Metni ve 11. Protokole Göre Hazırlanmış Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Ankara, Turhan Kitabevi, 2011, s.180.

⁷² **Gözler**, s.252, **Tezcan**, **Erdem**, **Sancakdar**, **Önok**, s.516.

⁷³ Adil yargılanma hakkının kapsamı oldukça geniştir. Bu hak içerisinde silahların eşitliği ilkesi, dürüst işlem ilkesi, hukuki dinlenilme hakkı, bağımsız ve tarafsız mahkeme tarafından yargılanma hakkı, halka açıklık ilkesi, masumiyet karinesi, şüpheden sanık yararlanır ilkesi, suçlamayı öğrenme hakkı, savunma hakkı, müdafiden yararlanma hakkı gibi pek çok ilke ve hak barındırmaktadır.

⁷⁴ **Çırak**, s.152.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararı üzerine 7165 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile yeniden düzenlenen bent, kanunda üst sınırı iki yıla kadar hapis cezasını gerektiren suçlar ve bunlara bağlı adli para cezalarına ilişkin temyiz kanun yolunun kapalı olduğu kararları sınırlandırmıştır. Bu düzenleme ile ilk defa bölge adliye mahkemesince verilecek mahkûmiyet kararlarına karşı temyize başvuru mümkün hale gelmiştir.⁷⁵ Ancak ilgili mahkûmiyet hükmünün CMK md.272/3'te yer alan hükümlerden biri olmaması gerekmektedir. Böyle bir istisna getirilmesi yerinde olmuştur. Aksi halde ilk derece mahkemesi tarafından verildiğinde istinaf kanun yoluna başvurulamayacak nitelikteki bir hüküm, ilk kez bölge adliye mahkemesi tarafından verildiğinde temyiz edilebilecekti ve uygulamada eşitsizliğe neden olabilecekti.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yapılan değişikliklerde zaman bakımından derhal uygulama kuralı geçerli olduğu için bu değişiklik henüz kesinleşmemiş hükümler açısından geçerli olacaktır. Değişiklik yürürlüğe girmeden önce ilk kez bölge adliye mahkemesi tarafından verilen ve kesinleşen mahkûmiyet hükümlerinin temyiz edilebilmesi mümkün olmayacaktır.

(5) *Adli para cezasını gerektiren suçlarda ilk derece mahkemelerinden verilen hükümlere ilişkin her türlü bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı temyiz yolu kapalıdır (CMK md.286/2-e).*

İlk derece mahkemesinin verdiği adli para cezasının istinaf yargılaması sonucu değiştirilmesi, artırılması halinde dahi bu kararlara karşı temyiz yolu kapalıdır. Zira kanun metninde ilk derece mahkemesinin adli para cezası gerektiren suçlarda verdiği hükümlere ilişkin "*her türlü*" bölge adliye mahkemesi kararına karşı temyiz yolunun kapalı olduğu açıkça düzenlenmiştir.

(6) *Sadece eşya veya kazanç müsadereğine veya bunlara yer olmadığına ilişkin ilk derece mahkemesi kararları ile ilgili olarak istinaf başvurusunun esastan reddine dair kararlarına karşı temyiz yolu kapalıdır (CMK md.286/2-f).*

Eşya veya kazanç müsadereğine ilişkin ilk derece mahkemesi kararının istinafına ilişkin her karar değil yalnızca esastan ret ve düzelterek esastan ret kararları için temyiz yolu kapalıdır. Bölge adliye mahkemesinin "*her türlü kararına*" karşı temyiz yolunun kapalı olduğu şeklinde bir düzenleme yoktur. Bu bakımdan müsadereenin kapsamını genişleten istinaf kararlarına karşı temyiz yolu açık olacaktır. İstinaf incelemesi sırasında müsadere kararı kaldırılıp bunun yerine müsadereye yer olmadığı kararı verilmesi halinde de temyiz yolunun açık olduğu belirtilmektedir.⁷⁶

⁷⁵ Yargıtay'ın bozma kararı üzerine istinaf mahkemesince ilk defa mahkûmiyet hükmü kurulması halinde bu hükmün temyiz edilebilirliği CMK md.286 hükümlerince değil, CMK md.272/3 hükümlerince belirlenecektir. Kaymaz, s.297 (Yargıtay Bozma Kararları).

⁷⁶ Cengiz Ünsal, Ceza Muhakemesinde İstinafın Gelişimi ve Bölge Adliye Mahkemelerinde Muhakemenin Yapılması, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2014, s.345.

(7) *On yıl veya daha az hapis cezasını veya adli para cezasını gerektiren suçlardan, ilk derece mahkemesince verilen beraat kararları ile ilgili olarak (...) istinaf başvurusunun esastan reddine dair kararlarına karşı temyiz yolu kapalıdır (CMK md.286/2-g).*

İlk derece mahkemesinin verdiği on yıl veya daha az hapis cezasını veya adli para cezasını gerektiren suçlara ilişkin olarak verilen beraat kararlarına karşı yapılan istinaf başvuruları sonucu verilen esastan ret ve ceza miktarını artırmayan düzelterek esastan ret kararlarına karşı temyiz kapalıdır.

Bu düzenlemede on yıl veya daha az hapis cezasını gerektiren suçların belirlenmesi önem arz etmektedir. Zira bu bentte, örneğin CMK md.286/2-a-b'de olduğu gibi ilk derece mahkemesinin verdiği somut ceza üzerinden bir düzenleme yapılmamış; kanunda belirtilen soyut ceza miktarı üzerinden bir sınırlama yapılmıştır. Bir kararın bu bentteki sınırlamaya tabi olması için sanığın yargılandığı suçun, kanunda belirlenen soyut cezası on yıl veya daha az hapis cezası gerektirmelidir. Bu durumda soyut cezaya ilişkin ağırlatıcı ve hafifletici sebeplerin de dikkate alınarak belirleme yapılması gereklidir.

(8) *Davanın düşmesine, ceza verilmesine yer olmadığına, güvenlik tedbirine ilişkin ilk derece mahkemesi kararları ile ilgili olarak bölge adliye mahkemesince verilen bu tür kararlar veya istinaf başvurusunun esastan reddine dair kararlarına karşı temyiz yolu kapalıdır (CMK md.286/2-h)*

İlk derece mahkemesi tarafından verilen güvenlik tedbiri kararlarına karşı istinafa başvurulması üzerine bölge adliye mahkemesinin vereceği esastan ret ve düzelterek ret kararlarına karşı temyiz yolu kapalıdır. Düzelterek ret kararı ile güvenlik tedbirinin süresinin arttırılmış olması halinde de bu kararlara karşı temyiz yolu kapalı olacaktır. Zira kanunda güvenlik tedbirlerinin süresinin arttırılmamış olması ilişkin olarak bir istisna düzenlenmemiştir. Güvenlik tedbirinin türünün değiştirilmesi kararı üzerine de temyiz başvurusunun mümkün olmadığı söylenebilecektir. Zira ilgili bentte "bu tür kararlara karşı" şeklinde düzenleme yapılmak suretiyle her türlü güvenlik tedbiri kastedilmektedir. Ancak bu noktada bir istisna bulunmaktadır. Zira hukuki niteliği itibariyle 5237 sayılı TCK'da bir güvenlik tedbiri olarak düzenlenen eşya ve kazanç müsaderesine⁷⁷ ilişkin olarak, CMK md.286/2-f bendinde ayrıca bir düzenleme bulunmaktadır. Sadece eşya ve kazanç müsaderesine ilişkin istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin kararlar açısından temyiz yolunun kapalı olacağı öngörülmektedir. Bölge adliye mahkemesinin bu konudaki her türlü kararına karşı temyiz yolunun kapalı olduğu şek-

⁷⁷ **Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe**, Genel Hükümler, s.623, Zeki **Hafizoğulları**, Muharrem **Özen**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, Us-A Yayınları, 2018, s.479.

linde bir düzenleme yoktur. Bu bakımdan müsadere kapsamını genişleten istinaf kararlarına karşı temyiz yolunun kapalı olmadığını daha önce belirtmiştik. Bu açıdan müsadere kararına karşı verilen istinaf kararlarının, güvenlik tedbirlerine ilişkin bu bentte yer alan düzenlemeden ayrı olarak değerlendirilmesi gerekir.

(9) *Diğer bentlerde yer alan sınırlar içinde kalmak koşuluyla aynı hükümde, cezalardan ve kararlardan birden fazlasını içeren bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı temyiz yolu kapalıdır* (CMK md.286/2-1)

Bölge adliye mahkemesi, temyiz yolu kapalı olan diğer bentlerde sayılan düzenlemelerden birden fazlasını aynı hükümde vermesi halinde bu hükmeye karşı da temyiz yolu kapalı olacaktır.

II. BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ KARARLARINA KARŞI BAŞVURULABİLECEK OLAĞANÜSTÜ KANUN YOLLARI

A. Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığının İtirazı

2017 yılında 7035 sayılı Kanun'un 23. maddesi ile CMK md.308/A maddesine BAM Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı kanun yolu eklenmiştir. Bölge adliye mahkemesinin kesin nitelikteki kararlarına karşı başvurulabileceği için bu kanun yolu, olağanüstü bir kanun yolu olarak kabul edilmektedir.⁷⁸ Bölge adliye mahkemelerinin kesin nitelikteki kararlarının hukuka aykırı olması durumunda olağanüstü bir kanun yoluna ihtiyacın duyulduğu belirtilmekteydi. Zira doktrinde, CMK'nın 284. maddesinin 1. fıkrasında yer alan "*Bölge adliye mahkemesi karar ve hükümlerine karşı direnilemez; bunlara karşı herhangi bir kanun yoluna gidilemez.*" hükmüne dayanarak BAM kararlarına karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı ve kanun yararına bozma yolunun kapalı olduğu belirtilmekteydi.⁷⁹ Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazına konu olabilen kararlar yalnızca Yargıtay ceza dairelerinin verdiği kararlar olduğu için bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı bu yola başvuru zaten mümkün değildi. Kanun yararına bozma yolu CMK'nın 309. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenmiş olup madde metninde "istinaf ya da temyiz" incelemesinden geçmeksi-

⁷⁸ **Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe**, s.776; Nitekim Anayasa Mahkemesi de bireysel başvuru yolu için tüketilmesi gereken başvuru yolunun temyize açık olan kararlar için temyiz, temyiz yolu kapalı olan kararlar için ise istinaf yolu olduğunu öngörmüştür. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının ve BAM Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının yalnızca Başsavcılığın takdirine harekete geçirmeye yönelik olduğu ve bireysel başvuru öncesinde tüketilmesi gereken bir yol olarak kabul edilmediğini belirtmiştir. Bu yola gidilmesinin bireysel başvuru süresi üzerinde herhangi bir etkisi olmayacağını ve itiraza başvuru sonucunun beklenmesi halinde Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru açısından sürenin kaçınılacağına karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi Rafet Ünal Başvurusu, Başvuru Numarası: 2013/1610, Karar Tarihi: 13/6/2013.

⁷⁹ Yenisey, s.17.

zin kesinleşen kararlara karşı kanun yararına bozma yoluna başvurulabileceği belirtilmiştir. Böylelikle istinaf incelemesinden geçmeden kesinleşen kararlara karşı da başvurulabilen bir yol olarak düzenlenmiştir.

İstinaf incelemesi, ilk derece mahkemesinin kararlarına karşı bir denetim yolu olarak getirilmiş olsa da bu inceleme sonucu verilecek kararların her zaman doğru olacağı söylenemeyecektir. İstinaf kararlarındaki hukuka aykırılıklara karşı temyiz incelemesi de her zaman mümkün değildir zira bölge adliye mahkemesinin kararlarının tümüne karşı temyize başvuru mümkün değildir. Bilhassa istinaf incelemesi sonucu verilen kararların önemli bir kısmına karşı temyiz yolunun kapalı olması, verildiği an kesinleşen istinaf kararlarındaki hukuka aykırılıkların denetlenebileceği bir kanun yoluna olan ihtiyacı artırmaktaydı. Bu bakımdan bölge adliye mahkemesinin ceza dairesinin kesin nitelikteki kararlarındaki hukuka aykırılıklara karşı bir başvuru yolu olarak olağanüstü kanun yolu olarak Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığının İtirazı yolu düzenlenmiştir.⁸⁰

CMK md.308/A'ya göre BAM Cumhuriyet Başsavcılığının itirazına konu olabilecek kararlar bölge adliye mahkemesinin kesin nitelikteki kararları olduğu için BAM ceza dairesinin hangi kararlarının kesin nitelikte olduğunun belirlenmesi, bu kanun yolunun açık olduğu kararların ortaya konması açısından önemlidir.

Bölge adliye mahkemesi ceza dairesinin kesin nitelikte kararlarının neler olduğuna CMK md.286/2'deki düzenlemeden hareketle ulaşmak mümkündür. Bu kararlara karşı temyiz yoluna başvurulamadığı için bu kararlar verildikleri anda kesinleşmektedirler ve bu kararlara karşı BAM Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı yoluna gidilebilir. Yargıtay'ın bozma kararı üzerine BAM ceza dairesi tarafından verilen karar kesin nitelikteyse bu karara karşı da BAM Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı yoluna gidilebilir. Bu kararlar dışında kalan ve temyiz yolunun açık olduğu kararlar henüz kesin karar olmadığı için BAM Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı yoluna gidilemeyecektir.

BAM ceza dairesinin temyiz kanun yolu açık olmak üzere verdiği karara karşı temyiz yoluna başvurulmadığı için kesinleşmesi üzerine BAM Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı yoluna gidilemeyeceği kabul edilmektedir.⁸¹

Bölge adliye mahkemesinin esasa girmeden verdiği ret kararları açısından CMK md.276 ve CMK md.279 arasında farklılık olduğu, CMK md.279'daki başvurunun itiraz kanun yolu olduğu ancak CMK md.276'daki başvurunun ise

⁸⁰ 7035 sayılı Kanun'un 23. maddesinin gerekçesi de aynı yöndedir. <https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=211746&pkanunnumarasi=7035>, Erişim Tarihi: 24.02.2020.

⁸¹ Kaymaz, s.283; Erdem, Şentürk, s.174.

niteliğinin tartışmalı olduğundan daha önce bahsedilmişti. CMK md.276'daki başvurunun istinaf olduğu yönündeki görüşe göre istinaf isteminin hükmü veren mahkemece reddine ilişkin karara karşı istinafa başvurulduğunda, bu başvuru infazı ertelediği için kararın kesin nitelikte olduğu ve bu yüzden bu karara karşı CMK md.308/A uyarınca itiraz edilebileceği düşünülmektedir.⁸² Benzer şekilde her iki maddedeki düzenlemenin, istinaf kanun yolunda incelenmesine ilişkin bir talep olduğu ve her iki halde de bölge adliye mahkemesinin verdiği kararın itiraza konu olabileceği de düşünülmektedir.⁸³

BAM ceza dairesinin bozma kararları kesin nitelikte karar olmadığı için bu kararlara karşı BAM Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı yoluna gidilemeyecektir. Ancak bozma kararı üzerine ilk derece mahkemesinin yeniden verilen kararına karşı istinaf yoluna gidilmişse yapılan inceleme sonucunda verilen karara karşı itiraz mümkün olabilecektir.

BAM Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının sebepleri ilgili madde metninde açıkça düzenlenmemiş olmakla birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazında olduğu gibi hukuk kuralının uygulanmaması veya yanlış uygulanması şeklinde bir hukuka aykırılık sebebinin bulunması gerekmektedir.⁸⁴ Ancak maddi olaya ilişkin hukuka aykırılıkların incelenip incelenmeyeceği tartışma konusudur. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazında maddi meseleye ilişkin hukuka aykırılıkların incelenmesi eleştirilmektedir.⁸⁵ Ancak maddi meseleye ilişkin tespitler yapılmaksızın hukuka aykırılıkların tespit edilmesinin mümkün olmadığı bu bakımdan hem hukuki meseleye hem de maddi meseleye ilişkin hukuka aykırılıkların Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazı üzerine incelenilebileceği düşünülmektedir.⁸⁶ BAM ceza dairesi ise hem maddi hem hukuki inceleme yaptığı için BAM Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının da bu yönde olabilecektir. Ancak daha önce ileri sürülen iddialara ilişkin olarak⁸⁷ ya da basit maddi hatalara ilişkin olarak itirazlar kabul edilmemektedir.

⁸² M. Sıddık Çinko, Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığının İtiraz Yetkisi, Terazi Hukuk Dergisi, C.13, S. 141, Mayıs 2018, ss.96-101, s.98.

⁸³ Kaymaz, s283.

⁸⁴ Ünver, Hakeri, s.255; Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, s.880; Arslan, s.129, Yenisey, Nuhoğlu, s.850; Erdem, Şentürk, s.244.

⁸⁵ Centel, Zafer, s.832-833; Kunter, Yenisey, Nuhoğlu, s.1450.

⁸⁶ Çetin Arslan, "Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazı (CMK md.308)", Ceza Hukuku Dergisi, C. 2, S.5, Aralık 2007, ss.105-161, s.130.

⁸⁷ "CMK'nın 308/A maddesi gereğince gereğinin takdiri amacıyla İzmir Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığına gönderildiği, Savcılığın 20/11/2017 tarihli yazısında ileri sürülen itiraz sebeplerinin daha önce dile getirildiği, Dairece yapılan incelemede bu konuların değerlendirildiği ve hükmün esasına etkili bir hususun inceleme dışı bırakılmadığı ... için karar verilmesine yer olmadığına" İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 13. Ceza Dairesi E. 2017/2978 K. 2017/2693 T. 29.11.2017.

CMK'nın 308/A maddesine göre, BAM Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı, aleyhe başvuru açısından otuz günlük süreye tabi olup; lehe başvuru açısından bir süreye tabi değildir. Bu yetkinin kullanılması münhasıran BAM Cumhuriyet Başsavcısının olup, taraflar Başsavcılığı harekete geçirmek üzere talepte bulunabilir. BAM Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı, itirazın yapıldığı BAM ceza dairesi tarafından incelenecektir. Bu yönüyle itirazın aktarma etkisi bulunmamaktadır. İlgili ceza dairesi itirazı yerinde görürse kararını düzelterektedir. Ancak inceleme üzerine itirazın reddine karşı bir kanun yolu yoktur. Bunun yanında kararı veren ceza dairesinin itiraz üzerine kararını değiştirmesi pek mümkün değildir. Ayrıca ilgili ceza dairesinin kendi verdiği kararın itirazını yine kendisinin incelemesi yerinde değildir.⁸⁸ Bu nedenle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazında olduğu gibi kararı veren mercii dışında bir mercii incelemesine ilişkin bir düzenleme yapılması daha doğru olurdu.⁸⁹

CMK'nın 280. maddesine göre, itiraz üzerine yapılacak inceleme sonucunda Bölge Adliye Mahkemesinde yapılan kovuşturma sonunda istinaf başvurusunun esastan reddine, hukuka aykırılığın düzeltilerek istinaf başvurusunun esastan reddine, hükmün bozulmasına ve dosyanın yeniden incelenmek ve hükmolünmek üzere hükmü bozulan ilk derece mahkemesine veya kendi yargı çevresinde uygun göreceği diğer bir ilk derece mahkemesine gönderilmesine, davanın yeniden görülmesine ve duruşma hazırlığı işlemlerine başlanmasına karar verilebilir. Bu kararların yanında ayrıca bu maddede yer almayan düşme kararı gibi kararlar da verilebilir.⁹⁰ Önceki karardaki hukuka aykırılık dosya üzerinden düzeltilebilecekse karar düzeltilerek itirazın reddine karar verilir. İtiraz nedenlerinin yerinde görülmesi halinde ceza dairesinin önceki kararını düzeltmesi gerekir. Ancak yalnızca sanık lehine yapılan bir başvuru var ise aleyhe bozma yasağının geçerli olduğu kabul edilmektedir.⁹¹

B. Kanun Yararına Bozma

Kanun yararına bozma, hâkim veya mahkeme tarafından verilen ve istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleşen kararlarda esasa ya da usule ilişkin bir hukuka aykırılığın bulunduğu düşüncesiyle Adalet Bakanlığınca ya da bazı durumlarda⁹² Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca başvurulabilen

⁸⁸ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, s.776.

⁸⁹ Özbek, Doğan, Bacaksız, Tepe, s.776; Erdem/Şentürk, itiraz üzerine ilgili ceza dairesi eğer kararında bir değişiklik yapmamışsa, BAM ceza daireleri başkanlar kurulu dosyayı intikal ettirme yönünde CMK md.308/A'da bir değişikliğe gidilmesini önermektedir (Erdem, Şentürk, s.176).

⁹⁰ Kaymaz, s.287; Erdem, Şentürk, s.177.

⁹¹ Kaymaz, s.287

⁹² CMK'nın 310. maddesine göre, hükümlünün cezasının kaldırılmasını gerektiriyorsa cezanın kaldırılmasına, daha hafif bir cezanın verilmesini gerektiriyorsa bu hafif cezaya Yargıtay ceza dairesini doğrudan hükmetmesi gereken durumlarda, re'sen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı da kanun yararına bozma yoluna başvurabilir.

olağanüstü bir kanun yoludur (CMK md.309). CMK md.284/1'de yer alan "*Bölge adliye mahkemesi karar ve hükümlerine karşı direnilemez; bunlara karşı herhangi bir kanun yoluna gidilemez.*" hükmüne dayanarak BAM kararlarına karşı kanun yararına bozma yoluna kapalı olduğunu belirtilmektedir.⁹³ CMK md.309/1'de "*Hâkim veya mahkeme tarafından verilen ve istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleşen*" kararlara karşı kanun yararına bozma yoluna gidilemeyeceği belirtilmiştir. Böylelikle istinaf incelemesinden geçmeden kesinleşen kararlara karşı da kanun yararına bozma yoluna gidilebileceği düzenlenmiştir. Bu düzenleme karşısında BAM kararlarına karşı kanun yararına bozma yoluna gidilemeyeceği görüşü ağırlık kazanmış ve bunun üzerine BAM ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı başvurulabilecek bir kanun yolu olarak BAM Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı kanun yolu düzenlenmiştir.⁹⁴

Kanun yararına bozma açısından önemli olan söz konusu karar veya hükmün istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleşmesidir. Ancak bu noktada üzerinde durulması gereken husus bölge adliye mahkemesinin her kararının istinaf incelemesi anlamına gelmemesidir.⁹⁵ Bölge adliye mahkemesinin ilk derece mahkemesinin kararını kaldırarak, duruşma açıp verdiği yeni hüküm istinaf incelemesinden geçen bir karar olarak kabul edilmeyecektir. Bu şekilde verilen yeni hüküm eğer temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmişse ve bu kararda bir hukuka aykırılık varsa bu karara karşı kanun yararına bozma yoluna başvurulabileceği kabul edilmektedir.⁹⁶

C. Yargılamanın Yenilenmesi

Yargılamanın yenilenmesi, CMK'nın 311 ve devamı maddelerinde düzenlenerek tek tek gösterilmiş başvuru sebeplerinden birine ilişkin olağanüstü bir hukuka aykırılığın tespit edilmesi durumunda, kesin hükümlere karşı başvurulabilen olağanüstü bir kanun yolu olarak düzenlenmiştir.

Yargılamanın yenilenmesi sebepleri hükümlü aleyhine ve lehine olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Hükümlünün lehine olan sebepler CMK'nın 311. maddesinde düzenlenmektedir. Bu sebepler delillere ve delil değerlendirme araçla-

⁹³ Feridun **Yenisey**, "*Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Dairesinin Verebileceği Kararlar ve Hüküm*", Güncel Hukuk Dergisi, Haziran 2016, s.17.

⁹⁴ **Erdem, Şentürk**, s.172.

⁹⁵ **Kaymaz**, s.288.

⁹⁶ Ceza Muhakemesinde İstinaf El Kitabı, s.197; Cengiz **Ünsal**, Ceza Muhakemesinde İstinafın Gelişimi ve Bölge Aliye Mahkemelerinde Muhakeme Yapılması, Ankara, 2014, s.367; **Kaymaz**, s.288.

rına ilişkin olabilmektedir. Örneğin hükmü etkileyen bir belgede hükümlü lehine sonuç doğuracak şekilde sahteliğin mevcudiyeti, yemin vererek dinlenilmiş bir tanığın ya da bilirkişinin yalan beyanda bulunması, hükümlünün beraatını ya da daha az ceza almasını sağlayacak yeni bir delil ya da olayın ortaya çıkması hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi sebepleridir. Bunun dışında başka bir mahkemenin kararı ya da kararının ortadan kalkması da yargılamanın yenilenmesine neden olabilir. Örneğin ceza hükmünün bir hukuk mahkemesi hükmüne dayandığı durumlarda, söz konusu hükmün ortadan kalkması ya da cezanın AİHS'e ve Ek Protokolleri'nin ihlali suretiyle verildiğinin ve hükmün bu aykırılığa dayandığının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararıyla tespit edilmesi yenilenmesi sebepleridir. Bu sebeplerin yanında hükme katılan hâkimin görevine ilişkin suç oluşturacak nitelikteki bir eyleminin bulunması yenilenmesi sebeplerindedir. Hükümlünün aleyhine olan yargılamanın yenilenmesi sebepleri ise CMK'nın 314. maddesinde düzenlenmiştir. Bu sebepler hükmü etkileyen bir belgede hükümlü aleyhine sonuç doğuracak şekilde sahteliğin mevcudiyeti, hükme katılan hâkimin görevine ilişkin suç oluşturacak nitelikteki eylemi ve sanığın beraat ettikten suça ilişkin hâkim önünde ikrarı şeklindedir.

Yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuru, asıl mahkemenin verdiği kararda esaslı bir hata olduğu ve bu sebeple yargılamanın tekrarlanmasının gerekli olduğu iddiasıyla yapılmaktadır. Olağanüstü bir kanun yolu olan yargılamanın yenilenmesi yoluna, CMK'nın 315. maddesi gereği hatanın düzeltilmesini sağlayacak başka bir yol varsa ya da verilen hükmün dayandığı kanun maddesinde soyut cezanın sınırları içerisinde kalarak cezanın değiştirilmesi amacıyla başvuru yapılamaz. Yargılamanın yenilenmesi talebi kabul edildiğinde, dava yeniden görülecektir. Bu amaçla delil toplanabilecek, gerekliyse duruşma açılacaktır.

CMK'nın 311. maddesinde sayılan hükümlünün lehine olan yargılamanın yenilenmesi sebeplerinden birinin varlığı halinde hükümlü ya da Cumhuriyet savcısı yargılamanın yenilenmesini talep edebilir. Ayrıca CMK'nın 313. maddesi gereğince hükümlünün ölümü halinde ölenin eşi, üstsoyu, altsoyu, kardeşleri bunlarında bulunmaması halinde Adalet Bakanı da yargılamanın yenilenmesi talep edebilir.

Hükümlü veya beraat eden sanığın kendi aleyhine yargılamanın yenilenmesini istemeyecekleri kabul edilmektedir.⁹⁷ Bu bakımdan istinaf incelemesi sonucu ilk derece mahkemesinin beraat kararına karşı verilen esastan ret ve düzelterek esastan ret kararlarına karşı hükümlü yargılamanın yenilenmesini talep edemeyecektir. Kaldı ki hükümlünün kendi aleyhine böyle bir yola baş-

⁹⁷ Centel, Zafer, s.858; Ahu Karakurt, Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2009, s.128.

vurması pek mümkün görünmemektedir. Bölge adliye mahkemesinin bozma kararı sonucunda vereceği beraat kararlarına karşı da aynı sebepten dolayı hükümlü tarafından yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuru mümkün olmayacaktır. Ancak hükümlü aleyhine olacak şekilde CMK'nın 314. maddesinde yer alan aleyhe yargılamanın yenilenmesi sebeplerine dayanarak Cumhuriyet savcısı tarafından yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuru mümkündür.

SONUÇ

Ceza muhakemesi evresinde maddi olayların değerlendirilmesinde ya da hukuki bir hatanın yapılması halinde bu hatanın düzeltilerek, maddi gerçeğe en yakın ve sanık açısından en adaletli sonuca ulaşılabilmesi için ceza muhakemesinde kanun yollarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Ceza muhakemesi sistemimize yeni giren ve ilk derece mahkemesinin kararlarının büyük bir kısmına karşı denetim yolu olarak öngörülen istinaf yargılamasının kararlarının denetimi oldukça önemlidir. Zira kural olarak ilk derece mahkemesinin hükümlerine karşı doğrudan temyiz başvuru artık mümkün değildir.

İstinaf yargılamasında hem hukuki hem de maddi bir denetim yapılarak bir öğrenme muhakemesi gerçekleştirilmektedir. Bu evrede ilk derece mahkemesinin kararları değiştirilebilmektedir. Hatta bölge adliye mahkemesi ilk derece mahkemesinin kararını bozarak yeni bir kara verebilmektedir. Bu bakımdan istinaf kararlarının denetiminin yapılması da oldukça önem arz etmektedir.

İstinaf kararlarının bir kısmına karşı itiraz ve temyiz yolu açıktır. Bölge adliye mahkemesinin kural olarak esastan ret ve düzelterek esastan ret kararlarına karşı temyiz yoluna başvuru mümkündür. Bozma kararlarına karşı ise temyiz yolu kapalıdır zira bozma üzerine bölge adliye mahkemesi davayı ya ilk derece mahkemesine göndermekte ya da yeniden bizzat kendisi görmektedir. Kısaca kural olarak bölge adliye mahkemesinin bozma dışındaki kararlarına karşı CMK md.286/2'de sayılan haller dışında kural olarak temyiz yolu açıktır. CMK md.286/2'de yer alan haller sınırlı sayıda sayılmıştır. Ancak bu sınırlı sayımın içerisinde yer alan bazı durumlar adil yargılanma hakkını ihlal edecek boyutta görülmektedir. Bu sebeple zaman zaman bu sınırlamaya ilişkin değişiklikler yapılmaktadır. Örneğin CMK md.286/2-d bendinde yer alan üst sınırı iki yıla kadar olan bölge adliye mahkemesinin her türlü kararına karşı temyiz yolu kapalıydı. Bu durumda istinaf sonucunda ceza miktarı artsa bile sanık temyize başvuramıyordu. Bu hüküm Anayasa'nın 36. maddesi ve AİHS'in ek 7 No.lu Protokol'ün 2. maddesine ve kanun yoluna başvurunun amaçlarından biri olan hükmün denetlenmesini talep etme hakkına aykırı görüldüğü için iptal edilerek yeniden düzenlemiştir.

Kanun yoluna başvuruya ilişkin sınırlamalar getirilirken, kanun yoluna başvurunun esas amacının adaleti ve mahkemeler arası içtihat birliğini sağlamak olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Bazı hafif nitelikteki cezaların kanun yolu denetiminin sınırlandırılması kanun koyucunun takdirindedir. Ancak bu sınırlama yapılırken Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan sınırlama sebepleri gözetilmeli ve hakkın özüne dokunacak şekilde sınırlama yapılmamalıdır. Sınırlamanın ağırlığı ile sınırlamayı haklı kılacak sebepler arasındaki orantının gözetilmesi ölçülülük ilkesinin bir gereğidir. Bu konuda insan hakları ve kamu menfaatleri arasında bir denge testinin yapılması gerekmektedir. Mahkemelerin iş yükünü hafifletmek, yargılamaların makul sürede tamamlanmasını sağlamak ya da usul ekonomisi gibi sebeplerle kanun yoluna başvuru hakkının makul olmayan ölçüde sınırlandırılmaması ve adil yargılanma hakkının bu amaçla feda edilmemesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Arslan, Çetin.** "Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazı (CMK md.308)", Ceza Hukuku Dergisi, C.2, S.5, Aralık 2007, ss.105-161.
- Aydın, Devrim.** "Ceza Muhakemesi Kanunu'nda İtiraz", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C. 19, S. 65, Temmuz 2006, ss.61-72.
- Aygörmez Uğurlubay, Gülsün Ayhan.** "Güncel Tartışmalar ve Gelişmeler Işığında Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda İtiraz", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, 2016, ss.3999-4043.
- Centel, Nur, Zafer, Hamide.** Ceza Muhakemesi Hukuku, İstanbul, 2016.
- Ceza Muhakemesinde İstinaf El Kitabı**, AB Eşleştirme Projesi, Türkiye Adalet Bakanlığı, Hollanda Yargı Konseyi, İsveç Ulusal Mahkemeler İdaresi Mart 2007, Ankara.
- Çınar, Ali Rıza.** Türk Ceza Hukukunda Cezalar, Ankara, Turhan Yayınevi, 2005.
- Çınar, Ali Rıza.** Türk ve Alman Ceza Yargılama Hukukunda İstinaf, Ankara, Adalet Yayınevi, 2010.
- Çırak, Ezgi.** Ceza Muhakemesinde Makul Sürede Yargılanma Hakkı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İzmir, 2018.
- Çinko, M. Sıddık.** "Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığının İtiraz Yetkisi", Terazi Hukuk Dergisi, C.13, S.141, Mayıs 2018, ss.96-101.
- Doğan, Koray.** "İspatın İstinaf Kanun Yolu ile Denetimi - Olgusal Bir İnceleme", Yargıtay Dergisi, C.45, S.3, Temmuz, 2018, ss. 653-700.
- Erdem, Mustafa Ruhan, Şentürk, Candide.** Ceza Muhakemesinde Kanun Yolları, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Erdem, Mustafa Ruhan.** Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2010.
- Gözler, Kemal.** İnsan Hakları Hukukuna Giriş, Bursa, Ekin Kitabevi, 2017.
- Gözübüyük, A. Şeref.** Anayasa Hukuku Anayasa Metni ve 11. Protokole Göre Hazırlanmış Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Ankara, Turhan Kitabevi, 2011.
- Güngör, Devrim, Albayrak, Adem.** İstinaf, Ankara Barosu Yayınları, 2016.
- Hafizoğulları, Zeki, Özen, Muharrem.** Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, Us-A Yayınları, 2018.
- Hakyemez, Yusuf Şevki.** "Temel Hak ve Özgürlüklerde Objektif Sınır Kavramı ve Düşünce Özgürlüğünün Objektif Sınırları", AÜSBFD, S. 2, C. 57, Y. 2002.
- Kapani, Münci.** Kamu Hürriyetleri, Ankara, Yetkin Yayınları, 1993.
- Karakurt, Ahu.** Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2009.

- Karakehya**, Hakan. Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, Savaş Yayınevi, 2016.
- Kaymaz**, Seydi. "Ceza Muhakemesinde Aleyhte Değişirme Yasağı (Prohibition Of Reformatio İn Peius)", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Armağan Özel Sayısı, C.9, S.2, 2013, ss.1397-1451.
- Kaymaz**, Seydi. Ceza Muhakemesinde İstinaf, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017.
- Kaymaz**, Seydi. "Yargıtay Bozma Kararı Üzerine Yapılan Yargılama", Ceza Hukuku Dergisi, C. 14, S. 40, Ağustos 2019, ss. 289-333. (Yargıtay Bozma Kararı)
- Kunter**, Nurullah, **Yenisey**, Feridun, **Nuhoğlu**, Ayşe. Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, Beta Yayıncılık, 2010.
- Özbek**, Veli Özer, **Doğan**, Koray, **Bacaksız**, Pınar, **Tepe**, İlker. Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Özbek**, Veli Özer, **Doğan**, Koray, **Bacaksız**, Pınar, **Tepe**, İlker. Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017.
- Özbek**, Veli Özer. "Olağan Kanun Yolu Olarak İstinaf (CMK M.272- 285): Yapısı, İşleyişi, Ortaya Çıkması Muhtemel Sorunlar", Ceza Hukuku Dergisi, C. 11, S. 30, Nisan 2016, ss.7-28.
- Özdemir**, Süleyman Emre. Ceza Muhakemesinde İtiraz Kanun Yolu, Ankara, Adalet Yayınevi, 2018.
- Özen**, Muharrem. "Türk Ceza Muhakemesinde İstinaf", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.65, C.4, 2016, ss. 2331-2388.
- Özen**, Mustafa. Ceza Muhakemesi Hukukunda İtiraz Kanun Yolu, Ankara, Adalet Yayınevi, 2011.
- Öztürk**, Bahri, **Tezcan**, Durmuş, **Erdem**, Mustafa Ruhan, **Sırma**, Özge, **Saygılar Kırt**, Yasemin F., **Özaydın**, Özdem, **Alan Akcan**, Esra, **Erden**, Efser. Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, 2015.
- Sargül**, Tanju. Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2016.
- Sınar**, Hasan. "Çok Sanıklı Bir Ceza Davasında Temyiz Süreci Devam Ederken, Temyiz Hakkı Bulunmayan Sanıklar Hakkında Ceza İnfazına Başlanabilir Mi? "Cumhuriyet Davası Özelinde Bir İnceleme"", Suç ve Ceza Hukuku Dergisi, S.3, 2019, ss.27-65.
- Tezcan**, Durmuş, **Erdem**, Mustafa Ruhan, **Sancakdar**, Oğuz, **Önok**, Rıfat Murat. İnsan Hakları El Kitabı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2011.
- Ünsal**, Cengiz. Ceza Muhakemesinde İstinafın Gelişimi ve Bölge Adliye Mahkemele-
rinde Muhakemenin Yapılması, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2014.
- Ünver**, Yener, **Hakeri**, Hakan. Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, 2016.
- Yenisey**, Feridun, **Nuhoğlu**, Ayşe, "Yargılamanın Yenilenmesi Muhakemesi", Bahçe-
şehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, S. 123, Kasım 2014, ss.7-35.

Yenisey, Feridun, Nuhoglu, Ayşe. Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019.

Yenisey, Feridun. “Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Dairesinin Verebileceği Kararlar ve Hüküm”, Güncel Hukuk Dergisi, Haziran 2016.

Yargı Kararları

Anayasa Mahkemesi, E.2017/47, K.2017/129 ve 27.09.2017 tarihli kararı.

Anayasa Mahkemesi E.2018/71, K.2018/118 ve 27.12.2018 tarihli kararı.

Anayasa Mahkemesi Rafet Ünal Başvurusu, Başvuru Numarası: 2013/1610, Karar Tarihi: 13/6/2013.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu E.2009/2-43-56 kararı 10.03.2009.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2013/8-167 K. 2013/262, 28.05.2013.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2013/8-167, K. 2013/262, 28.05.2013.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E.2013/1- 29, K. 2013/9419.03.2013.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2013/1-18, K. 2013/118, 02.04.2013.

Yargıtay 2. Ceza Dairesi E.2008/23968 K.2009/25622 T.27.05.2009.

Yargıtay 5. Ceza Dairesi E. 2007/6615 K. 2011/23748 T. 16.11.2011.

Yargıtay 5. Ceza Dairesi E. 2007/1560 K. 2009/7648 T. 16.6.2009.

Yargıtay 16. Ceza Dairesi, E. 2019/7004, K. 2019/5220, T. 12.09.2019.

Yargıtay 2. Ceza Dairesi E.2008/23968 K.2009/25622 T.27.05.2009.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi E.2013/27078, K.2014/7271, 24.03.2014.

Yargıtay 5. Ceza Dairesi E. 2017/792 2017/591 K. 20.02.2017, 20.02.2017.

Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 10. Ceza Dairesi E. 2017/1141 K. 2017/1390 T. 24.5.2017.

İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 13. Ceza Dairesi E. 2017/2978 K. 2017/2693 T. 29.11.2017.

İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 8. Ceza Dairesi E. 2018/847 K. 2018/1079 T. 1.6.2018.

İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 8. Ceza Dairesi E. 2018/552 K. 2018/773 T. 20.4.2018.

İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 8. Ceza Dairesi E. 2018/847 K. 2018/1079 T. 1.6.2018